ронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

урят-Монголой ҮНЭН

Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно оведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 273 (1873)
НОЯБРИИН 19 СУББОТО 1955 он

Сэв 20 мүнгэн.

Спортивна хүдэлмэрие шадань улам һайжаруулха

оронд физкультура ба гжөөхэ, тэрээндэ хүн зоонь хабаадуулха хэрэгтэ рал хандуулагдана. Ажалммунистическээр хүмүүэрэгтэ физкультура ба а ехэ үүргэ дүүргэдэг бай-

шэ зундаа болоһон олон ртивна мүрысөөнүүдтэ масменүүд шэнэ амжалта улам дээшэлжэ байһан шадабаряа элеэр харуул. Спортивна хүдэлмэридэ агүй олониитэ ажалшад ээр хабаадалсадаг болоо. ада үнгэргэгдэһэн манай ын хүдөөгэй физкультур- спартакиадада 19 аймаүтлуулагдамал командагү, али хамта 1289 хүн аһан байна. Городуудай болоһон республиканска дада Улан-Удэ, Кяхта, Гобушкин городуудай һайнортивна обществонуудһаа физкультурнигууд хабаамүрысөө.

партакиадануудай дүн дээрахада, манай олон тоотурна организацинуудта хүдэлмэри нилээд эмхиг үргэлжэ ябуулагдана, тэхэн анхарал хандуулагда-

шэ зунай спортивна сезонхүнгэн атледүүд элитэ амлаа. Республикын 10 шэнэ энэр туйлаһан байна. Мүн дто болоһон зононууд хоомүрысөөндэ республикын едүүд нэгэдэхи һуури ээзэ спортсменүүд үнгэрэгшэ орходоо энэ жэлдэ мэрлээд дээшэлүүлһэн байна. хоорондын мүрысөөнүүдтэ ын боксёрнууд 14 һууринень эзэлээ. Тэрэ мүрыбаадалсаһан нүхэр Никориин ба Дальна Востогой нэрээзргые олоһон байна.

болоһон олон тоото мүрын байгаа физкультурна үүдые бэхижүүлхэ, шэнэ үдые байгуулха, физкульэлөөндэ олониитые үргэадуулха хэрэгтэ ехэхэн нүээ.

хамта, спортивна хүдэлмэ үргэнөөр ябуулха хэрэгтэ тагдалнууд бии. Зарим эмнууд болон предприятиэ хүдэлмэри тоогдоногүй. хабаадалгатайгаар болоөөнүүдтэ зарим нэгэн инуудай хүтэлбэрилэгшэд, артийна, комсомольско оруд өөһэдынгөө түлөөлэгтортсменүүдые эльгээдэгдэлмэреэр һонирходоггүй. Республикын томохон инуудай нэгэниинь болохо анизированиэ, «Механлит» , Гусиноозёрск городто такиада үнгэргэгдөөгүй эдын, Кяхтын, Ториин ба аймагуудта үнгэргэгдэөөнүүдтэ тэндэхи колхоинь спортсменүүдээ эль- Үнгэрхэдөө Хэжэнгын, й аймагуудтахи суглуукоманданууд республиканкиадада хабаадалсабагүй. иональна спортые улам

саашадань хүгжөөхэ талаар ехэхэн дутагдалнууд тохёолдоно. Зарим газарта һур харбаан, бүхэ барилдаан гэхэ мэтые тоодоггүй, тэрээгээр мүрысөө үнгэргэдэггүй байна.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолой ёһоор 1956 ондо СССР-эй арадуудай спартакиада үнгэргэгдэхэ юм. Энэ спартакиадада бэлэдхэл болгон манай республикын спортивна организацинууд ехэхэн хүдэлмэри хэхэ уялгатай. Аймагай, городой физкультура ба спортын комитедүүд нэн түрүүн элдэб янзын спортивна секцинүүдэй хүдэлмэрие эрид һайжаруулха, тэрээндэ хүн зониие, илангаяа залуушуулые олоорнь хабаадуулха зэргэтэй.

Мүнөө үбэлэй спортивна сезоной эхилхээ байхада, зарим физкультурна коллективүүдэй, спортивна обществонуудай хүдэлмэрие хаража үзэбэл, тэндэ ехэхэн дутагдалнууд бии байна. «Динамо», «Локомотив» болон бусад обществонуудта спортивна базанууд заһабарилагданагүй, үбэлэй үедэ хэрэгтэй спортивна хэрэгсэлнүүд худалдан абтаадүй ба бэлэдхэгдээгүй байһаар. Үнгэрһэн зунай спортивна сезониие зарим коллективүүд муу бэлэдхэлтэйгээр угтаһан дээрэһээ, энэ хүдэлмэрие бүхэли сезон соо һулаар ябуулһан байха юм. Тэрэ алдуунуудһаа тобшолол хэжэ, энэ үбэлэй спортивна сезониие эмхитэй һайнаар үнгэргэхэ шухала байна.

Мүнөө, ажал хүдэлмэриингөө һүүлээр, амаралтын үдэр санаар ябаха, конькигаар һолжорхо, үбэлэй спортивна мүрысөөнүүдые үнгэргэхэ эгээл таатай саг ерэхэнь. Энэ үедэ манай спортивна организацинууд, тэдэнэй хүтэлбэрилэгшэд хүдэлмэреэ ехэхэн үүсхэл оролдолготойгоор эмхидхэхэ ёһотой.

Нэн түрүүн БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи физкультура ба спортын комитет, мүн аймагуудай болон городуудай физкультура ба спортын комитедүүд энэ шухала хүдэлмэрие саашадань улам һайжаруулха талаар эрид хубилалта хэхэ, эмхидхэлэй ехэхэн хүдэлмэри ябуулха уялгатай.

Үбэлэй спортивна сезониие эмхитэйгээр үнгэргэлгэдэ Бурмонкоопсоюз ба спортивна хэрэгсэлнүүдые наймаалдаг магазинууд бага бэшэ үүргэ дүүргэхэ болоно. Спортивна хэрэгсэлнүүдые элбэгээр, саг соонь хаа хаанагүй абаашажа наймаалха хэрэгтэй. Мүн нютагай промышленностиин предприятинууд нютаг дээрээ спортивна хэрэгсэлнүүдые шанартайгаар бүтээжэ гаргаха арга боломжоёо дүүрэнээр хэрэглэхэ ёһотой.

Партийна организацинууд физкультурна комитедүүдэй хүдэлмэрие саг үргэлжэ хинан шалгаха ба тэдээндэ бодото туһаламжа үзүүлжэ байха зорилготой. Мүн профсоюзна, комсомольско организацинууд спортивна хүдэлмэридэ бага бэшэ анхарал хандуулжа байха уялгатай.

Үбэлэй спортивна сезониие эмхитэйгээр үнгэргэхын, ерэхэ жэлдэ болохоёо байгаа СССР-эй арадуудай спартакиадые бэлэдхэл түгэсөөр угтахын түлөө, манай республикын спортивна организацинууд олониитэдэ түшэглэн бүхы хүсэеэ элсүүлхэ ёһотой.

Ородой түрүүшын революциин 50 жэлэй ойдо

адска областиин ажалй түрүүшын революциин ойе үргэнөөр тэмдэглэнэ. , фабрикануудта, хүдөөудта, районуудай Культуангуудта лекци, элидхэлгдана. Кировскэ зоводой, Знамя» фабрикын ба буриятинуудай, МТС-үүдэй, й залуу хүдэлмэришэд обытинуудта хабаадаһан большевигүүдтэй уулзалхэнэ.

ордоной залнууд соо энэ хүн зон олоороо сутлародой түрүүшын революулһан выставкэ харуулаг- выставкые заводуудай, дай хүдэлмэришэд, дунһургуулинуудай һураганар, колхознигууд хара-1907 онуудай үедэ хүдэлтаряашадай баатарлигаар харуулһан документнүүдтые ударидагша В. И. Ленин түрүүтэй Коммунистическэ партиин хүтэлбэрилхы үүргые выставкэдэ ерэһэн ажалшад хаража танилсана.

Тус выставкые энэ жэлдэ 110 мянган ажалшад хараа. Эндэ элдэб олон залнууд бии. 1905 оной зэбсэгтэ восстани тухай экспонадууд тусгаар залнууд соо харуулагдана.

Ородой түрүүшын революциин үедэ большевистскэ революционно-демократическа хэблэлтэй хаанта хархис засагай тэмсэһые харуулһан шэнэ документнүүдые Ленинградта байдаг СССР-эй Центральна Гүрэнэй түүхын архивай научна хүдэлмэрилэгшэд олоо. Дотоодын хэрэгүүдэй министр Булыгинай II Николайда бэшэһэн мэдээсэл мүн эндэ харуулагдана. Революционно прокламацинуудай арад зондо ехээр нүлөөлхэһөөнь айжа, тэдэниие хорихо ёһотой гэжэ тэрэ дурадхаһан байгаа.

(ТАСС).

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Булганин, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Гэшүүн Н. С. Хрущев Инди ошохоёо Москваһаа мордобо

Индиин Республикын Правительствын уряалаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Булганин, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Гэшүүн Н. С. Хрущев ноябриин 17-до Москваһаа Дели ошохоёо мордобо.

Н. А. Булганинтай, Н. С. Хрущевтой хамта СССР-эй Культурын Министр, Н. А. Михайлов, армиин генерал И. А. Серов, СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрын нэгэдэхи орлогшо А. А. Громыко, СССР-эй Хүдөө ажахын министрын орлогшо Д. Р. Расулов, Гадаадын худалдаа наймаанай Министрын орлогшо П. Н. Кумыкин, Узбекскэ ССР-эй Культурын министрын орлогшо З. Рахимбабаева гэгшэд ябалсаа.

Центральна аэродром дээрэ мордогшодые А. И. Кириченко, А. И. Микоян, М. З. Сабуров, А. Б. Аристов, Н. И. Беляев, П. Н. Поспелов, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Орлогшонор А. Н. Косыгин, В. А. Кучеренко, П. П. Лобанов, В. А. Малышев, И. Ф. Тевосян, М. В. Хруничев, СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо П. Т. Комаров, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. М. Пузанов, СССР-эй Министрнүүд С. Ф. Антонов, И. А. Бенедиктов, К. П. Горшенин, П. В. Дементьев, М. А. Евсеенко, В. Г. Жаворонков, А. Н. Задемидко, В. П. Зотов, И. Г. Кабанов, Б. Д. Калмыков, Е. Ф. Кожевников, А. К. Кортунов, Л. Р. Корниец, А. И. Костоусов, С. Н. Круглов, П. Ф. Ломако, В. В. Мацкевич, Л. Г. Мельников, Е. С. Новоселов, И. И. Носенко, Г. М. Орлов, Д. В Павлов, П. И. Паршин, К. Д. Петухов, Н. Д. Псурцев, Д. Я. Райзер, Н. С. Рыжов, И. Т. Скиданенко, Н. И. Строкин, С. А. Степанов, С. М. Тихомиров, Д. Ф. Устинов, Г. С. Хламов, З. А. Шашков, А. Г. Шереметьев, П. А. Юдин, СССР-эй Госпланай Түрүүлэгшэ Н. К. Байбаков, Советскэ Союзай Маршалнууд И. Х. Баграмян, С. С. Бирюков, К. С. Москаленко, авиациин главна маршал П. Ф. Жигарев, армиин генералнууд А. И. Антонов, М. С. Малинин, И. Е. Петров, генерал-полковнигууд А. С. Желтов, Ф. Ф. Кузнецов, адмирал С. Г. Горшков, экономическа харилсаа холбооной хэрэгүүдые эрхилхэ Главна Управлениин начальник К. И. Коваль, ТАСС-эй Харюусалгата хүтэлбэрилэгшэ Н. Г. Пальгунов, «Известия» газетын Главна редактор К. А. Губин, СССР-эй Министрнүүдэй Орлогшонор В. А. Зорин, С. В. Кафтанов, Н. Т. Федоренко, КПСС-эй МК-гэй секретарь И. В. Капитонов, КПСС-эй МГК-гэй секретарь Е. А. Фурцева, Моссоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ М. А. Яснов, ВЛКСМ-эй ЦК-гэй секретарь А. Н. Шелепин, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Хэрэгүүдые Эрхилэгшэ А. В. Коробов, СССР-эй МИД-эй коллегиин гэшүүд Ф. И. Бараненко, М. В. Зимянин, С. П. Козырев, М. А. Костылев, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Протоколой начальник Е. А. Тарабрин, СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министерствын Протокольно таһагые даагша Ф. Ф. Молочков, СССР-эй МИД-эй Зүүн-Урда Азиин таһагые даагша Б. М. Волков, Москва городой комендант генерал-майор И. С. Колесников, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министерствын, СССР-эй Оборонын Министерствын харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд, хэблэлэй түлөөлэгшэд үдэшөө.

Н. А. Булганиниие, Н. С. Хрущевые Дипломатическа Корпус үдэшэлсөө.

Н. А. Булганин, Н. С. Хрущев ниидэхынгээ урда тээ аэродром дээрэ суглларагшадтай ябахынхяа амаршалалсаба.

...Үглөөнэй 4 час 10 минутада Н. А. Булганинай, Н. С. Хрущевой һууһан самолёт агаарта ниидэжэ зүүн-урда зүг барижа ябаба.

(ТАСС).

Н. А. Булганин, Н. С. Хрущев Ташкент ерэбэ

ТАШКЕНТ, ноябриин 17. (ТАСС). Индиин Республикын Правительствын уряалаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Булганин, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Гэшүүн Н. С. Хрущев болон тэдээнтэй хамта ябагшад Дели ошохо замдаа мүнөөдэр Ташкент ерэбэ.

Аэродром дээрэ Узбекистанай КП-гэй ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь А. И. Ниязов, Узбекскэ ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ Н. А. Мухитдинов, Республикын Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ Ш. Р. Рашидов, Узбекистанай КП-гэй ЦК-гэй секретарьнууд Р. Е. Мельников, С. Камалов, М. Абдуразаков, Узбекскэ ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын орлогшонор Г. С. Султанов, А. Н. Рудин, Я. С. Насриддинова, СССР-эй Верховно Соведэй ба Узбекистанай Верховно Соведэй депутадууд болон республикын партийна ба советскэ организацинуудай бусад хүтэлбэрилэгшэд ерэгшэдые угтаа.

Узбекскэ Алишер Навоин нэрэмжэтэ оперо ба баледэй театр соо концерт болобо

ТАШКЕНТ, ноябриин 17. (ТАСС). Узбекскэ гүрэнэй Алишер Навоин нэрэмжэтэ оперо ба баледэй театр соо мүнөөдэр концерт боложо, республикын столицын эрхим артистнууд тэрээндэ хабаадалсаа.

Нүхэд Н. А. Булганин, Н. С. Хрущев, тэдэнтэй Инди оролсожо ябаһан хүнүүд, тэрэшэлэн Узбекистанай КП-гэй ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь А. И. Ниязов, Узбекскэ ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ Н. А. Мухитдинов, Узбекскэ ССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ Ш. Р. Рашидов концерт дээрэ байлсаа.

Зал соо суглларагшад нүхэд Н. А. Булганин болон Н. С. Хрущевые удаанаар альга ташан угтаа.

Концерт ехэ һонирхолтой байгаа.

Албанска парламентска делегаци Москва ерэбэ

СССР-эй Верховно Соведэй уряалаар Албаниин Арадай Республикын Арадай Суглаанай делегаци ноябриин 16-да Москва ерээ. Делегациие Арадай Суглаанай Түрүүлэгшэ Гого Нуши толгойлно. Делегациин составта Мюслим Пеза, Сами Бахолы, Сали Мборья, Шефкет Круя, Лефтер Гога, Вели Дэди, Сири Шапло, Этехем Бурхани, Персефони Тодри, Кальо Байрактари, Михаль Иорги, Бардюк Зогу, Бануш Годжай, Вейто Дочи, Вели Арапи гэгшэд ороно.

Албаниин Арадай Республикын ба Советскэ Союзай гүрэнэй тугуудаар гоёогдоһон Внуковска аэродром дээрэ делегациие СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй Түрүүлэгшэ А. П. Волков, СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй түрүүлэгшын орлогшо П. Т. Комаров, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретариин орлогшо А. Ф. Горкин, СССР-эй министрнүүд ба бусад тусхай тушаалта хүнүүд, мүн столицын ажалшадай олон тоото түлөөлэгшэд, советскэ журналистнууд угтаа.

Албаниин Арадай Республикын парламентска делегациие Албаниин Арадай Республикаһаа СССР-тэ байдаг Онсо ба Бүрин эрхэтэ Посол Михаль Прифти болон Посольствын хүдэлмэрилэгшэд мүн угталсаа.

Албанска арадай түлөөлэгшэдтэ пионернүүд сэсэгүүдые барюулаа.

СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй Түрүүлэгшэ А. П. Волков Албаниин Арадай Суглаанай депутадуудта хандан иигэжэ хэлэбэ:

— Манай Эхэ ороной столица— Москвада Албаниин Арадай Республикын Арадай Суглаанай түлөөлэгшэдэй ерэһэнтэй дашарамдуулан, СССР-эй Верховно Соведэй ба бүхы советскэ арадай үмэнэһөө таанадые үнэн зүрхэнһөө амаршалхыемни зүбшөөгыт!

Советскэ Союзда танай ерэлгэ хадаа манай арадуудай хоорондохи хани барисаанай үдэр бүхэндэ бэхижэжэ байһаниие эли тодоор гэршэлжэ үгэнэ.

Өөрынгөө гүрэниие социалистическэ байгуулалтын замда бата найдамтайгаар оруулһан, ахадүү албаан арадай амжалтые харахадаа советскэ хүнүүд үнэн зүрхэнһөө баясана. Албаниин Арадай Республикын хүгжэлтые тэдэнэр айхабтар ехэ анхаралтайгаар ажаглажа байдаг.

Таанад, ханинарнай, манай орондо ерээд байхадаа ажахымнай, политическэ, культурна ажабайдалаймнай элдэб һалбаринуудта советскэ арадай туйлаһан амжалтануудтай танилсаха ба ахадүү албаан арадта Советскэ Союзай арадуудай инаг дурлалай гүнзэгы мэдэрэлые хараха аргатай байнад.

Советскэ арад танай ерэһэндэ айхабтар ехээр баясана, манай орондо аятай һайн, хани ёһоной уулзалгануудые хэхыетнай халуунаар хүсэнэ.

Манайда айлшалыт, манай хүндэтэ айлшад!

Делегациие толгойлогшо Гого Нуши харюугай үгэ хэлэхэ зуураа, иигэжэ хэлэбэ:

— Хүндэтэ нүхэд, ханинар!

Хани ёһоор, баяртайгаар угтаһанайтнай түлөө Албаниин Арадай Республикын Арадай Суглаанай парламентска делегациин үмэнэһөө үнэн зүрхэнэй баясхалан хүргэхыемни зүбшөөгыт.

Мүнөөдэр, таанадай дунда, агууехэ Эхэ ороной алдарта столица— Москвада, ахадүү советскэ арадай дунда ерээд байһандаа бидэ ехээр баярланабди.

СССР-эй Верховно Соведэй 1955 оной февралиин 9-нэй декларациие Албаниин Арадай Суглаан энэ жэлэй мартда нэгэн һаналаар һайшаажа, СССР-эй Верховно Соведэй делегациие хүндэтэйгөөр хүлеэн абаа. Мүн бидэнэр танай алдарта орондо ерэхэ уряалые ехэ баяртайгаар хүлеэн абаабди. Бидэнэрэй хоорондохи уулзалга хадаа манай арадуудай хоорондохи хани барисаае бэхижүүлгэдэ, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалые сахиха хэрэгтэ ашатай туһатай байха гэжэ найданабди.

Танай уряалые бидэ ехэ баяртайгаар хүлеэн абаабди. Энэ хадаа коммунизм байгуулгада ехэ амжалта туйлажа байһан Советскэ Союзай арадуудтай үшөө һайнаар танилсаха, шэнэ байдал байгуулжа байһан манай арадай амжалтануудтай таанадые танилсуулха арга олгохо, ахадүү советскэ арадай үзүүлжэ байгаа али бүхы туһаламжын түлөө Советскэ Союзда бүхы албаан арадай тон ехэ дуратай, хизааргүй үнэн сэхэ байһан тухай үшөө дахин мэдүүлхэ арга олгохо байна.

Москва городой хүн зониие, бүхы советскэ арадые амаршалхыемнай, коммунизм байгуулха алдарта замдаа, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал хамгаалха хэрэгтээ үшөө ехэ амжалта туйлахыетнай таанадта хүсэхыемнай зүбшөөгыт.

Агууехэ советскэ ба албаан арадуудай хоорондохи ахадүүгэй хани барисаан мандажа, бэхижэжэ байг лэ!

(ТАСС).

Москва. М. Горькиин нэрэмжэтэ культура ба амаралтын Центральна паркда нээгдэһэн Индиин гар урлалгын выставкые москвагайхид ехэтэ һонирхон харана. Выставкэдэ 22 мянга гаран элдэб янзын экспонадууд табигданхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: выставкын нэгэ зал соо.

ТАСС-эй фотохронико.

Советско-монголой худалдаа наймаанай харилсаанууд тушаа

СССР-эй Гадаадын худалдаа наймаанай министерствын ба Монголой худалдаа наймаанай делегациин хоорондо хани ёһоной оршон байдалда хэлсээнүүдэй хэгдэһэнэй эсэстэ, СССР Монгол Арадай Республика хоёрой хоорондо 1956 ондо эд бараа абалсаха тусхай Протокол энэ оной ноябриин 16-да Москвада баталагдаба.

Тэрэ Протоколоор хараалагдаһанай ёһоор эд бараа абалсалга 1955 онойхидо орходоо улам ехэ болохо юм.

СССР хадаа МНР-эй хүгжэжэ байгаа арадай ажахыда хэрэгтэй болохо тракторнууд, хүдөө ажахын машинанууд болон багажа зэбсэгүүд, ашаанай автомобильнуудые улам олоор, нефтепродукт ба бусад эд бараа бүри ехээр Монгол Арадай Республикада үгэхэ байна.

Мүн тэрэшэлэн Монголой Арадай Республика мал, малай тоһо, хониной болон тэмээнэй нооһо, мүн малажалайнгаа бусад продуктнуудые бүри ехээр СССР-тэ худалдаха болоо.

Советскэ талаһаа—Гадаадын худалдаа наймаанай министр И. Г. Кабанов, Монголой талаһаа — Премьер-министрын Орлогшо С. Лубсан Протоколдо гараа табяа.

Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай ба Сирийскэ Республикын хоорондо Худалдаа наймаанай ба Түлөөһэнэй Хэлсээнэй баталагдаһан тухай КОММЮНИКЕ

Советско-сирийскэ хэлсээнүүдэй хэгдэжэ дүүрэһэнэй эсэстэ, Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай ба Сирийскэ Республикын хоорондо Худалдаа наймаан ба Түлөөһэн тухай Хэлсээн 1955 оной ноябриин 16-да Дамаскда баталагдаа.

Энэ Хэлсээнэй ёһоор Сири хадаа хлопок, тоһото культурануудай үрэһэ, ургамалай тоһо, хатааһан жэмэс, бобы, тамхи, нооһо, арһа, ёһотой ба искусственна торгон бүд болон бусад товарнуудые Советскэ Союзда худалдаха болоо.

Советскэ Союз хадаа машинануудые болон промышленна түхеэрэлгэнүүдые, хүнгэн ба ашаанай автомобильнуудые, тракторнуудые болон хүдөө ажахын машинануудые, хара металлай прокат болон металлаар хэгдэһэн зүйлнүүдые, химическэ товарнуудые, медикаментнуудые, хюрөөдэһэн модо, саарһа болон бусад товарнуудые Сиридэ худалдаха юм.

Коммунизмын хэрэгэй түлөө дүлэтэ тэмсэлшэ

(М. И. Калининай түрэhөөр 80 жэлэй ойдо)

Ленин, Сталинай үнэн шаби ба соратник, Коммунистическэ партиин, Советскэ гүрэнэй гайхамшагта ажал-ябуулагша Михаил Иванович Калининай түрэhөөр 80 жэлэй ой мүнөөдэр гүйсэбэ.

М. И. Калинин революционно хүдэлөөндэ залуу байхадаа 1898 ондо хабаадан ороод, тэрээнhээ хойшо арад зондо алба хэхэ хэрэгтэ, коммунизмын түлөө тэмсэлдэ ами наhаяа сүм зорюулhан байна. М. И. Калинин хүдэлмэришэ-токарь, марксистскэ кружогуудые эмхидхэгшэ байhанаа партиин, Советскэ гүрэнэй элитэ ажал-ябуулагша болотороо алдар солото, бэрхэшээлтэ замаар ябаа.

Түрүү хүдэлмэришэдэй, хүдэлмэришэн ангиин политическэ хүтэлбэрилэгшэдэй нэгэниинь байhан туладаа, М. И. Калинин бүри 1906 ондо РСДРП-гэй Петербургска комитедэй гэшүүн болгогдожо hунгагдаhан, 1912 ондо партиин Центральна Комитедэй составта оруулагдаhан байна. Октябрьска социалистическэ революциие бэлэдхэн бэелүүлхэ хэрэгтэ М. И. Калинин эдэбхитэйгээр хабаадалсаа. Брокгаузай энциклопедиин хэблэлэй эльгээhэн анкетэ соохи: «Ямар юумые танай гол шухала туйлалта гэжэ hананат?» гэhэн асуудалда—«Засагые пролетариадай буляан абахада хабаадалсаhанаа гол шухала туйлалтамни гээд тоолоноб»,—гэжэ Михаил Иванович өөрөө харюусаа hэн.

Түрмэ, сүлэлгэдэ байхадаа, арадай эрхэ сүлөөгэй, зол жаргалай түлөө олон арбаад жэлнүүдэй турша соо үнэн шударгыгаар, баатар зоригтойгоор тэмсэхэдээ М. И. Калинин партидаа, революциин хэрэгтэ хододоо үнэн сэхэ ябадаг hэн. Арад зоной зол жаргалай түлөө хэдэг тэмсэлые М. И. Калинин өөрынгөө ажабайдалай гол шухала зорилго гэжэ тоолодог байгаа. ...« Хубиингаа зол жаргал олохые хүсэhэн хүн бүхэн бүхы хүдэлмэришэдэй, таряашадай зол жаргалай түлөө тэмсэлшэ байха ёhотой, бүгэдын зол жаргалай түлөө тэмсээ hаа, тэрэ өөрынгөө зол жаргал олохо байна», — гэжэ М. И. Калинин хэлээ hэн.

Хүнүүдые hайнаар мэдэдэг байhан В. И. Ленин 1919 ондо Михаил Ивановичын кандидатурые Бүхэроссийска Центральна Гүйсэдхэхэ Комитедэй (ВЦИК-гэй) Түрүүлэгшын үндэр тушаалда дурадхаа hэн. Партиин болон арад зоной дура зорилгоор энэ тушаалда табигдаhан Михаил Иванович тэдэнэй этигэл найдабариие нэрэтэй түрэтэйгөөр, алдар солотойгоор харюулhан байна. Тэрэ хадаа социалистическэ гүрэниие бэхижүүлхэ, хүдэлмэришэн анги таряашан хоёрой холбоо барисаае, Советскэ Союзай арадуудай хани барисаае батадхаха хэрэгтэ бүхы хүсэ шадалаа зорюулдаг бэлэй.

М. И. Калинин Соведүүдэй ажал-ябуулгые бэхижүүлхэ тушаа ехэ хүдэлмэри хэhэн, партиин уряа лозунгнуудые болон захяа заабаринуудые бэелүүлхын түлөө тэмсэлдэ үргэн ниитэ зониие эмхидхэдэг байhан юм. М. И. Калинин гүрэнэй тон шухала документнүүдые, хуулинуудые зохёоходо эгээн эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг, партиина съездүүд ба конференцинүүд дээрэ, Соведүүдэй съездүүд дээрэ, хүдэлмэришэн таряашанай ниитын суглаануудай дээрэ үгэ хэлэдэг hэн.

Центртэшье, нютагуудташье, хаахаанагүй хүнүүдтэ анхаралтайгаар хандахые, гомдолнуудта анхаралаа табидаг байхые, бюрократ хойрог ябадалтай тэмсэхые М. И. Калинин өөрынгөө үдэр бүриин хүдэлмэреэр, үгэ бүхэнөөр hургадаг hэн. Политикые хэрэглэхэ хэрэгтэй болоо hаа, гомдолнуудые хаража үзэхэ асуудалдал хэрэглэхэ хэрэгтэй, юундэб гэбэл манай эрхэ байдалда шиндхэбэри бүхэн — политика мүн гэжэ тэрэ хэлэдэг hэн. Михаил Иванович албан хойрог ябадалда эсэргүүсэн эрид шууд тэмсэдэг, советскэ аппарадые, тэрэнэй хүдэлмэриие hайжаруулха гэжэ хододоо оролдодог байгаа. Алмалтын гуримай түлөө тэмсэл хадаа коммунизмын замаар бидэнэй урагшаа дабшалтын темпын түлөө тэмсэл мүн гэжэ гүрэнэй аппарадые бага болгохо гэжэ уряалха зуураа М. И. Калинин эрид шууд hануулдаг hэн.

Олониитэ ажалша зоной болото түлөөлэгшэнь мүн байhан туладаа, Михаил Иванович ямар нэгэн гомдол мэдүүлгэнүүдые сэхэ өөртэнь дамжуулхые хүсэгшэдтэй бултантайнь хөөрэлдэхэ хэрэгтэ ехэ анхарал табидаг hэн. М. И. Калининай нэрэ дээрэ үдэртөө мянга хүрэтэр бэшэгүүд ерэдэг байгаа. Олон мянган хүнүүдтэй тэрэ өөрөө бэеэрээ хөөрэлдэhэн, тэдэндэ туhалhан, hонирхоhон юумыень ойлгуулан хэлэжэ үгэhэн байна.

Ороноо индустриализацилгын сэсэн мэргэн ленинскэ программые болото дээрэнь бэелүүлхын түлөө, манай орон дотор социализм тогтоолгын үндэhэ hуури болгошо хүндэ промышленностиие байгуулхын түлөө тэмсэлдэ М. И. Калинин ехэ аша габьяатай юм. В. И. Ленинэй хэрэгэй агуусхэ үргэлжэлүүлэгшэ И. В. Сталин түрүүтэйгээр Коммунистическэ партиин Центральна Комитедтэй хамта, бүхы партитайгаа хамта ябажа, М. И. Калинин болбол партиин ба арадай али бүхы дайсадта эсэргүүсэн — троцкистнуудта, бухаринецуудта, буржуазна националистнуудта ба бусад урбагшадта эсэргүүсэн хайра гамгүйгөөр тэмсэhэн, экономическа талаараа тээгдэнги Россиие хүсэн түгэлдэр түрүү социалистическэ гүрэн болгохын түлөө тэмсэhэн байна.

Гүрэнэй болон партиина ехэ хүдэлмэри хэжэ байха зуураа, М. И. Калинин оронойнгоо олохон барилганuудта, предприятинуудта ошодог hэн. Хүдэлмэришэдэй урда үгэ хэлэхэдээ, тэрэ ороноо индустриализацилгын ленинскэ түсэбэй агуусхэ удхашанарые ойлгуулан дэлгэрүүлдэг, Коммунистическэ парти, Советскэ правительство арад зоной ажана байдал hайжаруулха гэhэн лэ уг зорилготой юм гэжэ хододоо онсолон тэмдэглэдэг байгаа. «Асари ехэ предприяти хадаа имагтал зөөри хэрэгсэл мүн, харин бүхы ажалша зониие хүсэд hайнаар хангаха хэрэг уг зорилгомнай болоно. Эгээл энэ уг зорилго Советскэ правительствын гол шухала уг зорилго, бидэнэй оролдодог бүхы хүсэлэл оролдолгын гол шухала уг зорилго болоно», — гэжэ Калинин хэлэдэг hэн.

Хүдөө ажахые коллективизацилха хэрэгтэ М. И. Калинин багабэшэ туhа нэмэри хээ. Колхозно байгуулалтын асуудалнуудаар партиин ЦК-гэй, манай правительствын баталhан түүхэтэ тогтоолнуудые зохёон бэшэхэдэ Калинин хабаадалсадаг байгаа.

Колхозуудые эмхидхэлэй-ажахын талаарнь бэхижүүлхэ хэрэгтэ Михаил Иванович угаа ехэ хүсэ, оролдолго гаргаhан байна. Олон республиканuудта ба областьнуудта: Татарида, Горьковско хизаарта, Уралда, Центральна-харахүрьhэтэ областъ ба бусадта ошожо, колхозно хүдэлмэриин асуудалаар тэрэнэй оло дахин хэлэhэн үгэнүүд түрүүшын үсын колхозуудтахи дутагдалнуудые түргэнөөр зайсуулхадань парти болон Советскэ правительствода туhалдаг hэн. М. И. Калинин үгэ хэлэхэдээ, колхозно байгуулалтада социалистическэ городой дүүргэдэг хүтэлбэрилхы үүргые, МТС-үүдэй тон шухала удхашанарые тэмдэглэдэг hэн.

Советскэ Союзай Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуусхэ дайнай жэлнүүдтэ Михаил Иванович хүндөөр үбшэлжэ байбашье, гүрэнэй болон пропагандистска угаа ехэ хүдэлмэри хэдэг, дайсаниие илаха хэрэгтэ бүхы хүсэ шадалаа зорюулдаг байгаа. М. И. Калинин олониитэ арад зонтой холбоо барисаагаа эсэшэ сусашагүйгөөр үргэдхэдэг, Советскэ Армиин частьнуудта, колхозуудта, заводуудта ошодог, радиогоор үгэ хэлэдэг, газетэ журналнуудта бэшэдэг hэн. Шэн зоригто ажал хүдэлмэридэ, фашистска эзэрхэг түримхэйнэрые илаха ябадалда Михаил Ивановичын уряалhан үгэнүүд советскэ патриот бүхэнэй сэдьхэл зүрхэндэ хододоо хадуугдадаг байгаа.

Ажалшадые, илангаяа советскэ залуушуулые коммунистическээр хүмүүжүүлхэ асуудалда Михаил Иванович бүхы наhан соогоо тон ехэ анхарал табидаг hэн. Гайхамшагта марксист, эрхим hайн пропагандист ба агитатор байhан М. И. Калинин коммунистическэ ёhо заншалай теоретическэ үндэhэ hууринуудые, тэрэнэй ёhо гуримуудые өөрынгөө хэлэhэн олон тоото үгэнүүд соо гүн гүнзэгыгөөр найруулан харуулдаг, саашадань хүгжөөдэг байгаа, коммунизмын үзэлөөр олониитэ зониие хүмүүжүүлхын тулада партиин хэдэг угаа ехэ хүдэлмэриие эли тодоор харуулдаг, марксистско-ленинскэ теори шудалхые уряалдаг байгаа.

«...Марксизм-ленинизмые шудалхада хүнүүдэй өөhэдынь ажал хүдэлмэридэ тон ехэ юумэ үгэдэг, хүн бүхэнэй хүдэлмэридэ гарадаг олон тоото асуудалнуудые зүбөөр шиидхэлгэдэ туhалдаг юм»,—гэжэ М. И. Калинин хэлэдэг hэн.

Коммунистическэ хүмүүжүүлгын эгээн шухала зорилгонь ажалай бүтээсэ ехэ болгохын түлөө тэмсэл, ажалда, ажалай журамда шэнээр, социалистическэ ёhоор хандадаг болгохо ябадал мүн гэжэ Михаил Иванович нэгэнтэбэшэ дабтан хэлэдэг байгаа. Ажалда дуратай байха гээшэ коммунистическэ ёhо заншалай нэгэн тон шухала зүйл болоно гэжэ М. И. Калинин тайлбарилан хэлэдэг hэн.

Мүнөө КПСС-эй ЦК-гэй июльскэ Пленумэй шиидхэбэриие бэелүүлхын түлөө партиин хүтэлбэрсэр бүхы советскэ арадай тэмсэжэ байха үедэ промышленностиин таhалгаряагүй, түргэнөөр хүгжэхын түлөө М. И. Калининай хэhэн эсэшэгүй тэмсэл тухай hануулбал илангаяа туhатай байна. Хүдэлмэришэдэй болон таряашадай материальна ба культурна хэмжээе дээшэлүүлхын тулада ажалай бүтээсые эрид ехэ болгохо хэрэг туйлаха шухала; ажалай бүтээсэ эрид дээшэлүүлхын тулада нэгэл арга зам—наукын болон техникын бүхы туйлалтануудые хүнэй аша туhада, социализмын аша туhада зорюулха зам бии юм гэжэ Челябинска тракторна заводой хүдэлмэришэдэй урда үгэ хэлэхэдээ, Михаил Иванович онсолон тэмдэглээ hэн. Ажалаа hайнаар эмхидхэхэ, хатуу шанга журам сахиха, түрүү техникэ хэрэглэхэ ябадал зохилдуулан бэелүүлхые Калинин уряалдаг hэн.

М. И. Калининай хэлэhэн бүхы үгэнүүд Эхэ орондоо хизааргүй инаг дуратай байhыень харуулна. Советскэ патриотизм хадаа өөрынгөө Эсэгэ оронои алдар солые арьбадхаха гэжэ оролдодог советскэ хүнүүдэй зохёон байгуулха ажалда харагдадаг гүн ехэ нүлөөтэй мэдэрэл мүн гэжэ тэрэ онсолон тэмдэглэдэг hэн.

Советскэ Союзай арадуудай хани барисаае, ахадүү ёhоной хани харилсаае байгуулан бэхижүүлхэ хэрэгтэ М. И. Калинин ехэ аша габьяатай юм. Михаил Иванович Калинин СССР-эй арадуудай бата хани барисаае хангаhан партиин ленинско-сталинска национальна политика бэелүүлхын түлөө, инаг түрэл Советскэ засагаа тойрон, коммунистическэ партияа тойрон тэдэ арадуудай нягтаар жагсахын түлөө эсэшэ сусашагүйгөөр тэмсэдэг байгаа.

М. И. Калинин эб найрамдалай түлөө, бүхы оронуудай арадуудай хани барисаанай түлөө эрид шууд тэмсэдэг hэн. Тэрэшэлэн харин делегацинуудтай олон тоото хөөрэлдөөнүүдые хэдэг байгаа. Хилын саанахи ажалшадай түлөөлэгшэдые амаршалха зуураа, М. И. Калинин тэдэндэ советскэ хүнүүдэй ажабайдал тухай, социалистическэ байгуулалтын амжалтанууд тухай хөөрэжэ үгэдэг, эб найрамдалай түлөө тэмсэхэдээ бата нэгэдэлтэй байхыень тэдэниие уряалдаг hэн.

Агуусхэ хитад арадые, Хитадай Коммунистическэ партиин алдар солото, гайхамшагта хүтэлбэрилэгшэдые М. И. Калинин ехэ хүндэлдэг, тэдэндэ талархалтай, дулаанаар хандадаг байгаа. Японско эзэрхэг түримхэйнэртэ эсэргүүгээр, ажалшадайнгаа аша туhын түлөө хитад арадай хэhэн баатар тэмсэлые Михаил Иванович наринаар ажаглан харадаг байгаа. Национально-сүлөөрэлгынгөө нангин арюун тэмсэл хэхэдээ хитад арад илаха гэжэ Калинин батаар найдадаг hэн. Тиин Михаил Ивановичын тэрэ этигэл найдабаринь бэелүүлэгдээ.

Коммунистическэ партиин хэрэгтэ үнэн сэхэ, олониитэ арад зондо ойро дүтэ байhан дээрэhээнь, тэдэ зоной интересые тон hайнаар ойлгодог, арад зоной аша туhын түлөө эсэшэ сусашагүй оролдодог байhан дээрэhээнь М. И. Калининиие бүхы ажалшад тон ехээр хүндэлдэг, тэрээндэ угаа дуратай байдаг hэн.

Коммунистическэ партиин үнэн сэхэ хүбүүн, коммунизмын хэрэгэй түлөө дүлэтэ тэмсэлшэ Михаил Ивановнч Калининай дурасхаалые советскэ хүнүүд нангинаар хүндэлдэг.

А. ФЕДОРОВА.

РЕСПУБЛИКЫН hОНИНУУД

Хүндэлэлэй доскада бэшэгдэбэ

Барилгын материал үйлэдбэрилдэг Еловско комбинадай коллектив партиин XX съездын хүндэлэлдэ дэлгэрhэн мүрысөөндэ оролсожо, уялгануудаа hараhаа hарада үлүүлэн дүүргэнэ. Тэдэнэр hүүлэй үедэ механизмын хүсые дүүрэнээр ашаглан, hайн шанартай продукци гаргадаг болоо. Октябрь hарын даалгабари болзорhоо урид 135 процент дүүргэгдэhэн байна.

Комбинадай цехүүд хоорондын мүрысөөндэ модо отололгын ба модо бэлэдхэлгын цехүүд түрүүлэн ябана.

Ажалай бүтээсые улам дээшэлүүлхэ гэhэн зорилго урдаа табиhан энэ коллектив жэлэй эсэс болотор 300 мянган түхэригэй продукци түсэбhөө гадуур гүрэндөө үгэхэ гэжэ шиидэбэ.

Прибайкальска аймгүйсэдкомой ба КПСС-эй айкомой бюрогой шиидхэбэреэр энэ комбинат аймагай Хүндэлэлэй доскада бэшэгдэбэ.

Ал. Алов.

Бэлэдхэлэй хүдэлмэри hайнаар ябуулна

Буда Цырендоржиевые дааhан хүдэлмэридөө харюусалгатайгаар хандадаг, оролдосотой хүдэлмэрилэгшэ гэжэ Мухаршэбэрэй аймагай «Заготживсырьегой» конторынхид тоолодог. Энэ нүхэр Сагаан-Шулуутайн, Сутайн сомоной бэлэдхэлэй участогуудые даажа байха зуураа, малай арhа, ноohо, ангай үнэтэ арhа бэлэдхэхэ даалгабаряа хододоо үлүүлэн дүүргэдэг юм.

hүүлэй мэдээгээр, тэрэнэй участок жэлэйнгээ даалгабари малай арhа бэлэдхэлгээр 120 процент, ноohoop—110, ангай арhaap—100, бусад түүхэй эдээр—115 процент дүүргэhэн байна.

Д. Лопилов.

Барилгашадай мүрысөөн

Ториин аймагай «Улаан Бургалтай» колхозой 4-дэхи комплексно бригадын барилгашад (бригадирынь нүхэр Банзаракцаев) энэ жэлдэ барилгын ехэхэн хүдэлмэри хээ. Тэдэнэр малшадай байха 3 гэр, таряанай склад, 500 толгой хониной байха типовой байра, 400 тонно силосэй траншей ба бусад барилгануудые хаhа саг соонь барижа тушааhан байна. Барилгын комисси энэ бригадынхидай бариhан барилгануудые hайн сэгнэлтэтэйгээр тушаан абаба.

Колхозой правлени социалистическэ мүрысөөнэй дүн гаргажа, түрүү hуури эзэлhэн энэ бригадада 3000 түхэригэй мүнгэн шан үгэбэ.

Д. Буянаев.

hаалишадта курорт ошохо путёвконуудые үгэбэ

Мухаршэбэрэй аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхозой түрүү hаалишад Ц. Бадмаева, Ц. Санжиева, Ц. Цыдыпова гэгшэд ажахын үнгэрэгшэ жэлдэ даажа абаhан үнеэн бүриhөө 1000—1100 литр hү hааhан байна.

hаяхан колхозой правлени эдэ hаалишадта нютагай курортдо ошожо амархыень путёвконуудые шан болгон үгэбэ.

Д. Жанаев.

Мяха-консервын комбинадта

Улан-Удын мяха-консервын комбинадай коллектив ажалай шэнэ амжалта туйлаба—табадахи табанжэлэйнгээ түсэбые болзорhоонь урид, ноябрийн 15-да дүүргэбэ. Мүнөө энэ коллектив КПСС-эй XX съездын хүндэлэлдэ жэлэйнгээ даалгабари декабрийн 20 хүрэтэр дүүргэхын түлөө тэмсэжэ байна. Консервнэ заводой консервын банка оёорлогшо комсомолка Надежда Зверькова халаан бүриингөө даалгабариие 130—150 процент дүүргэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нүхэр Зверькова хүдэлмэрилжэ байна.

А. Мантаевай фото.

Түрүү дүй дүршэл тухай

hү ехээр hаахын түлөө

(Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой пл... фермые даагша Цырен Агбановна Лобановагай хөөрөөнhөө)

Манай артелиин гэшүүд 1954 ондо үнеэдhээ hү ехээр hаахын түлөө тэмсэлдээ нилээд амжалта туйлаhан байгаа. Фермээрээ үнеэн бүриhөө дунда зэргээр 2083 литр hү hаагаа hэмди. 1954 оной хүдэлмэриин дүнгүүдээр манай фермэ Хүдөө ажахын бүхэсоюзна выставкэдэ хабаадалсаа.

Мүн үнгэрэгшэ жэлдэншье фермын малшад hайнаар хүдэлөө. Ажахын үнгэрэгшэ жэлдэ манай hаалишад үнеэн бүриhөө дунда зэргээр 3263 литр hү hааба. Гадна, нэгэншье үнеэ hубайруулаагүй, абаhан тугалнуудаа бултынь hайнаар түлжүүлжэ шадаhан байна. Фермын бүхы малшадай оролдосотой ажалаар иимэ амжалта туйлагдаа.

—Тэжээл ехээр бэлдэhэн, зоотехническэ хүдэлмэриие зүбөөр табиhан, наукын ба түрүү дүй дүршэлэй туйлалтые хэрэглэhэн дээрэhээ манай hаалишад болон мал адуулагшад иимэ амжалта туйлаа. Үнеэн эдиhэнэйнгээ зэргээр hү үгэдэг юм гэhэн арадай аман үгэ бии. Тиимэhээ бидэнэр фермынгээ үнеэдые элдэб янзын тэжээлээр элбэгээр хангаха гэжэ ехэтэ оролдодогбди. Энэ жэлдэ бидэнэр hаамхай үнеэн бүхэндэ сүүдхэдээ 8 килограмм үбhэ, 4 килограмм зелёнко, 15—20 килограмм солоомо, 2 килограмм овёс, 2 килограмм шрот болон бусад концентрат эдюулхэ зорилго табиихайбди. Тиихэдэ hү ехэтэй үнеэдтэ бүри ехэ тэжээл үгтэхэ.

Гэбэшье, тэжээл элбэгээр бэлдэхын хажуугаар үнеэдые зүбөөр эдеэлүүлхэ хэрэгтэй. Үнеэдые илангаяа үбэлэй сагта зүбөөр эдеэлүүлхэ шухала. Фермын үнеэдэй хайшан гэжэ эдеэлүүлэгдэдэг тухай тобшохоноор хөөрэhүүб. Үнеэн бүхэнэй тэжээлэй нормые зоотехник зохёоно. Тэрэнэй ёhоор, hаалишад тэжээл гаргашалдаг юм. Үнеэн бүхэнэй онсо өөрэ илгаае, тэрэнэй амидын шэгнүүр, наhые, хэды шэнээн hү үгэдэг байhаниие харалсажа, үнеэдээ эдеэлүүлнэбди.

Үнгэрэгшэ үбэлдөө үнеэн бүхэндэ үдэр бүри 6—8 килограмм үбhэ, 3—5 килограмм зелёнко, 15—20 килограмм силос, 2—3 килограмм овёс, 2—2,5 килограмм шрот, 1 килограмм концентрат, 0,5 килограмм hагшадаhа эдюулдэг байгаабди.

Үнеэдые тогтоогдомол гуримай ёhоор нэгэ сагта эдеэлүүлдэг, hаадаг байнабди. Үнеэдээ үглөөнэй 6 часта түрүүшынхеэ hааhанай hүүлээр байра соохи наг шэбхыень гаргадагбди. Тиигээд үнеэдтэ үбhэ үгэжэ эдеэлүүлээд, уhалhанайнгаа hүүлээр бэлшээридэ гарганабди.

Үдэрэй 12 часта хоёрдохёо hаагаад, концентрированнэ болон бүдүүн тэжээл эдюулнэбди. Дахин уhалhанайнгаа hүүлээр үнеэдтэ шэмэтэ тэжээл—силос үгтэдэг. Илангаяа кукурузын силос эдюулхэдэ үнеэд hү ородог юм. Зарим үнеэд энэ үедэ таба—зургаан литр hү үлүү ехээр hаалгана. Үдэшын 7 часта үнеэдээ гурбадахяа hаагаад, үбhэ үгэдэг байнабди.

Зунай сагта үбэлэйхидэ ... тад ондоо гурим тогтоогдоно... нэй табан час хахалта үнеэд... шынхеэ hаагаад, бэлшээри... даг байнабди. Манай Юрөө... бэлшээриин газар hайн, ... шье дүтэхэн юм.

Манай фермын hаалишад ... зүбөөр шэргээлгэдэ анхарал... табидаг. Үнеэгээ саг соонь ... хын тула шэмэтэ тэжээл ба... дэг боложо, ладхааhаар ... болюулдаг байнабди. Шэ... үнеэдые 3—4 хоногой турша... төө хоёр дахин, hүүлээрнь ... хин, саашадаа үнжөөд hаа... нобди. Үнеэд жараад үдэр ... гэнхэй ябадаг.

Тугаллаhанайнгаа hүүлэ... нэй дэлэн сэршэнги, хатуу ... hүеэ татанхай байдаг. Дэ... зөөлэн болгохын тула манай... шад түрүүшээр үнеэдээ ... оло дахин hаадаг юм. hаа... тээ дэлэнгыень бүлеэн уhаар... хуурай болоторнь аршаад, ... массаж хэдэг байна. Түрү... тугаллаhан үнеэдтэ масс... илангаяа шухала.

Мүнөө үедэ манай ферм... үнеэтэй. Тэдэнэй олонхинь ... руулагдаhан үүлтэрэй, зари... симментальска үүлтэрэй юм... жэлэй турша соо үнеэдые ... гаhанай ашаар hү ехэтэй үне... болгогдоо.

Мүнөө фермэдэмнай элитн... классай хоёр буха бии. Гур... болоод лэ буха hэлгэгдэнэ. ... зоотехническэ заабариин ... ороондо оруулдаг боложо, ... фермэ үнеэдэй hубайралгые...

Манай фермэ дээрэ орол... гоор ажаллажа, олоной дү... дэтэй болоhон хүнүүд тухай ... дэн үгэ хэлэхэ hанаатайб.

Республикын суута hа... Долгоржап Доржиевна Цы... жиева колхозойнгоо племен... мэдэ арбан табан жэл соо h... наар хүдэлжэ, жэл бүри д... ряа дүүргэдэг байна. 1952 о... рендоржиева үнеэн бүриh... литр, 1953 ондо—3650 литр, ... до—5000 литр hү hаагаа hэ... хын үнгэрэгшэ жэлдэ манай ... hаалишан үнеэн бүриhөө ... hү hаагаа. Ингэжэ богонихо... соо үнеэдынь хоёр дахин ех... дэг болоо. Энэ хадаа hаа... оролдосотой, бэрхэ ажала... үрэ болоно. Үнгэрэгшэ окт... ра соо нүхэр Цырендоржиев... бүриhөө 337,3 литр hү hааг...

Мүн hаалишад Гарма О... Пылжит Жалсанова, тугалш... гор Будажапова, Цырендулм... жапова гэгшэд ажалдаа hа... жалта туйлана. Тэдэнэр ажа... гэрэгшэ жэлдэ эрхим hайнаа... лаhанайнгаа түлөө 1956 оно... ажахын бүхэсоюзна выставк... баадалсаха хүндэтэ эрхэ оло...

И. Иванов бэшэж...

Гүрэндөө гахайн мяха ехээр тушаахабди

(Хориин аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозой гахайн ... даагша Цыден-Жап Норжимоевой хөөрөөнhөө)

Малай ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ, илангаяа мяха ехээр абадаг болохо тушаа Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй январска Пленумэй табиhан зорилгые бэелүүлхын тулада гахай олоор үсхэбэрилхэ хэрэгтэй гэжэ манай артелиин колхознигууд ойлгоhон байна. Яахадааб гэхэдэ, гахай олон поршоонхо гаргадаг, тэдэнь түргэнөөр томо болодог, ажал хүдэлмэри ба тэжээл багаар гаргашалбашье, мяха ехээр үгэдэг байна бшуу.

Иимэ болохолоор өөрынгөө фермын ажал хүдэлмэри тухай хэдэхэн үгөөр хөөрэхые хүсэнэб. 1954 оной октябриин 1-дэ 102 толгой гахайтай байгаа hэмди. Эдэнэй тоодо томошье, жэжэшье гахай байhан юм aаб даа. Гэбэшье, нёдондо жэлэй октябриин 1-hээ хойшонхи үедэ гахайнгаа тоое олон болгохо, шахажа таргалуулха ба hайн шанартай гахайн мяха абаха талаар зарим тэды амжалта туйлаабди. Фермэдээ 171 толгой гахайтай боложо, түсэбөө 213 процент дүүргээбди. 14 гахайhаа 259 поршоонхо абаабди. Тиин гахай бүриhөө 18 түл абтаhан болоно. Мүн харууhа болон тэжээлынь hайжаруулжа, гурбан гахайгаа жэл соо гурба дахин түрүүлээдшье туршаабди. Гахайнуудые hайнаар харууhалаад, тэжээгээд, hайн байдалтай болгоод, орооной кампаниие хаhа сагтань үнгэргөөд байгаа hаа, тэдэнhээ жэл соо гурба дахин түл абажа болохо гэжэ манай туршалга харуулба.

Зоотехническэ заабариие наринаар сахяад, харууhалга ба тэжээлые зүбөөр эмхидхэhэн, тэжээл элбэгээр бэлэдхэhэн лэ ушарта гахай үсхэбэрилгөөр hайн амжалта туйлагдаха байна. Гахай үсхэбэрилгэдэ hаяханайл хам оролсоhон болобошье, манай фермын зарим гахайша... дүй дүршэлтэй болоо. Ж... hаа, гахайшан нүхэр Каза... hан 7 гахайнгаа тус бүхэнhөө ... шоонхо абажа, түлжүүлhэн ... Тиихэдэ ахалагша гахайша... Дымбрылова эхэ гахай бүх... поршоонхо абаа. Манай ... эдэ түрүү гахайшад олон ... асуудалтайгаар зооветерина... дэлмэрилэгшэдтэ ходол ха... түрүү гахайшадай ажал хүд... тэй танилсахые оролдодо... Энээнэй ашаар иимэ амжал... лагдаа гэжэ тэмдэглэхэ хэрэ...

Гахай hайнаар шахажа, ... мяха гүрэндөө тушаахаба ... ха хүсэлтэйбди. Мүнөө 65—7... грамм амидын шэгнүүртэй 5... шахаабди.

Зүгөөр, гахай үсхэбэрилхэ... жа таргалуулха хэрэгтэ ех... туунуудтай ба ондоогоор хэ... лоо hаа, ехэ алдуу хэhэн ба... Яахадааб гэхэдэ, hүрэг ол... шоонхо хүнүүдтэ худалдаж... заншал hүүлэй үе хүрэтэ... колхоздо бии байгаа. Үнг... энэ жэлдэ 70 поршоонх... даалдагдаhан байна. Тиигээ... бидэнэр 120—130 гахай шаха... галуулха, гүрэндэ мяха туш... худалдаха түсэбэй нилээд ... хубиинь гансахан гахайн ... дүүргэхэ аргатай байгаабди. ... гахайн үүлтэр hайжаруулха ... үншөөл бага анхарал таб... Фермымнай олонхи гахай ... үүлтэрэй юм.

Мүнөө таряанай hүүл, ... эдеэнэй үлэдэhэн гэхэ мэт... жээл колхоздомнай урда ү... hаа элбэг. Тэрэниие эзэн ёh... луулжа, гамтайгаар гарга... гахайн мяха гүрэндөө ехээр ... болохо зорилго урдаа таби...

Б. Жапов бэшэж...

Республика доторoo нарин ба нарибтар нооһотой хонидые олоор үсхэбэрилхэ

АЛТАЙДА БИДЭНЭР ЮУ ХАРААБИБДИ*)

...I ДЭЭРЭ: экскурсантнууд Рубцовско районой Ста-...нэрэмжэтэ колхозой хонидой отарые хаража байна.

Алтайнхидай ...дүршэлые—бүхы колхозуудта

...й республикын зоотехнигүүд болон хонинной ...үдые даагшанар хэдэн хүн һая Алтайн хи-...ошожо ерээ. Манайхин юундэ Алтайе шэлэжэ ...байнаб гэхэдэ, эндэ нарин ноoһотой хони-...эбэрилхэ талаар дүй дүршэлтэй хонишод ...дэнэй хүдэлмэриһөө һургаал абамаар юумэ-...н байгаа. Локтевско районой «Путь Стали-...колхоздо хонидые үсхэбэрилдэг арга дүршэл ...өөрэхэ хүсэлтэйб.

...нидые үсхэбэрилдэг болоһоор үнинэйбди,—...олхозой түрүүлэгшэ Татьяна Изосимовна Тка-...энэ.—1936—37 онуудта мянгаад хонитой ...Геэд һүрэг соомнай хоёр килограмм хүрэтэр ...үгэдэг шэрүүн ноoһотой хонид бии һэн. Иимэ ...айшалжа байхадаа хони үсхэбэрилгэһөө олзо ...ехээр абахамнай тэжэ найдахын аргагүй ...имэһээ бидэнэр хонидойнгоо үүлтэр һайжа-...гэжэ шиидэһэн байнабди. Нарин ноoһотой ...үдые худалдажа абаад, шэрүүн, шэрүүбтэр ...й хонидтоо табижа захалһан бай-... Бүхы хонидоо номерлоод, хонин бүхэндэ пле-... карточка зохёоһон, һая түрэһэн хурьгадые ...ы, тэмдэглэдэг болоһон байнабди. Үүлтэр ...й тобир эхэ хонидые шэлэжэ аминдань байл-...урьгадынь томо болгогдожо, һүрэгтэ табигда-...гаа. Бэеэр томо, ноoһо ехэтэй хусануүд хэ-...эгшэ һэн.

...жэ хонидые шэлэн илгажа үүлтэр һайжаруул-...лмэрине бодомжотойгоор ябуулһанай ашаар ...й үүлтэр түргэнөөр һайжарһан байна. Мүнөө ...хозой бүхы хонид алтайн меринос үүлтэрэй ...ой. Эхэ хонин дунда зэргээр—65—67 кило-...хуса—110—120, хурьган—40—42 килограмм ...Хонин бүриһөө дунда зэргээр 6—7 килограмм ...хайшалагдана. Эндэхи хонид ноoһо ехээр ...э гадна эхирлэдэг, гурбан хурьга гаргадаг ...юм. Энэ жэлдэ нүхэр Красюковой отарын ...э хонин бүриһөө 131 хурьган абтажа түлжүү-... хонин бүриһөө 6,47 килограмм ноoһон хай-...аа. Ахалагша хонишон нүхэр Иващенко ...э хонин бүриһөө 124 хурьга абажа түлжүүл-...ин бүриһөө 6,38 килограмм ноoһо хайшалһан

...хонидой үүлтэр саг үргэлжэ һайжаруулаг-... Эгээл эрхим хусануудаа һайлаар хэрэглэхын ...хонид гансал искусственна аргаар ороондо ...дана. Искусственна үрэжүүлгын пункт заа-...урьгадай байрын нэгэ хажууда «Г» үзэг һа-...һан түхэлтэйгээр баригдадаг. Тэрээн соо хо-...усственна аргаар ороондо оруулагдадаг, мүн ...олоороо хурьгалжа байхада хурьгадые хатаа-...а болгогдодог байха юм. Һая гараһан хурь-...эн соо хатаагдаад, һүүлээрнь дулаалагдамал ...соо оруулагдадаг байна. Хонид сентяб-...һээ октябрийн 15 болотор ороондо оруу-...

...д февраль һараһаа захалаад, мартын һүүл ... хурьгална. Бүхы түлнүүдээ хонин болгохын ...хонидой хурьгалалгада эртээнһээ бэлэдхэг-...онишод зоотехнигүүдтэй хамта хонидые хурь-...а түсэб зохёодог заншалтай. Хонидой хурь-... байха үедэ сакманщигуудые болон миин ...арин ажал хэхэ хүнүүдые колхозой прав-...нишодой бригаданuудта нэмэжэ үгэдэг бай-...

...гараһан хурьгад түрүүшынгээ үдэр эхэтэеэ ...турайлгын байрада 1,5 х 1,5 метр халхабша-... хэгдэһэн таһалга соо байлгагдаад, ду-...амал байрада оруулагдана. Эхынгээ таниха ...р 3—5 хоног соо хурьгад иимэ таһалгануүд ...лагдадаг. Тиигээд нэгэ нэгэ хурьгатай 15—...д, али эхирлэһэн 8—10 хонид суглуулагда-...э сакман болгогдодог байха юм. Гараһаар ...ноoһон хурьгадта уухынь тулада уһан, шэм-...дижэ байха үбһэн табижа үгтэдэг байна. ...дай гараһаар хорёод хонохолоорнь концент-...н минеральна тэжээл эдюулэгдэжэ захална. ...ые һайнаар эдеэлүүлхэ хэрэгтэ ехэ анхарал ...агдана. Тэжээл буйлуулан бэлдэжэ байха ...нэгэ бригада табигданхай. Энэ жэлдэ куку-...зэр таригдажа, һайн ургаса ургуулагдаа. ...ашаар тэжээлэй асуудал шиидхэгдээ.

...Сталина» колхозой дүй дүршэлые манай ...икын колхозуудта ябала хэрэглэжэ боло-...

...колхоз хони үсхэбэрилгэһөө 2 миллион ша-...ригэй олзо доход абана.

Б. Нимаев, Кяхтын МТС-эй директор.

***

Түрүүшүүлһээ һургаал абаха гээшэ манай зорилго

Бурят-Монголой колхозуудай хонин ажалай хүдэлмэрилэгшэд, бидэнэр, Алтайн хизаар ошожо, нарин ноoһотой хонин ажал эрхилхэ хүдэлмэритэй танилсаабди. Ашаг ехэтэй үүлтэрэй хонид — алтайн нарин ноoһотой үүлтэрые эрдэмтэд болон хонин ажалай хүдэлмэрилэгшэд бии болгоһон байна.

Нарин ноoһотой, ашаг ехэтэй Бурят-Монголой үүлтэрэй хонидые бии болгохо гэһэн зорилго манай колхозуудай урда табигдана. Хусануудые ондоо тээһээ асаржа, хонинной үүлтэр һайжаруулха хүдэлмэри түсэбэй ёһоор ябуулагдаха ёһотой. Республикын эрхэ байдалда һайнаар таараһан, ашаг ехэтэй үүлтэрэй хонидые бии болгохо зорилгоор өөһэдтөө һайн үүлтэрэй малнуудые үсхэбэрилдэг болохо ёһотойбди.

Алтайска үүлтэрэй хонидые бии болгоһон Рубцовско районой сагтай уларил манай республикын эрхэ байдалһаа тиимэ ехээр илгардаггүй. Малые байрадань байлгажа харууһалха саг 180—200 үдэрһөө ута байдаггүй. Хүйтэн аад, ута үбэлэй болоходо тэжээл ехээр гаргашалагдадаг. Иимэ шэрүүн хүйтэн эрхэ байдалда үүлтэр һайжаруулха хүдэлмэрине бодомжотойгоор ябуулһанай—хонидые шэлэн илгаһанай, түлнүүдые һайнаар томо болгоһоной, хонидые һайнаар эдеэлүүлһэнэй ба харууһалһанай ашаар нарин ноoһотой үүлтэрэй хонид бии болгогдоһон байна. Эдэнь иимэ онсо илгаануудтай гэбэл: хусануүд — 100—110 килограмм, эхэ хонид — 65—70 килограмм татадаг, хусануудһаа — 12—14, эмэ хонидһоо — 7—8 килограмм ноoһон хайшалагдана, хусануудай ноoһоной утань 8, эхэ хонидойхинь 7,5—8 сантиметр болоно, хусануудай ноoһоной шанар наринайнгаа талаар 64, эхэ хонидой—64—70 номерой болодог.

Мүнөө үедэ хизаарай колхозууд болон совхозуудта үшөөшье ехэ ноoһо үгэдэг хонид бии байна. «Рубцовский» гэжэ племенной совхозой 1953 ондо гараһан № 1637 хуса 20,1 килограмм ноoһо үгөө, тиихэдэ 127 килограмм татана. № № 207, 288 хусануүд гурба наһатайдаа 19,6—21 килограмм ноoһо үгөө. «Страна Советов» колхозой ахалагша хонишон М. И. Михайличенкын эхэ хонидой отарын хонин бүриһөө 8,47 килограмм ноoһон абтаа.

Рубцовско районой «Страна Советов», Сталинай, Хрущевой нэрэмжэтэ колхозуудта, мүн Локтевско районой «Путь Сталина» колхоздо, тэрэшэлэн «Рубцовский» гэжэ һайн үүлтэртэ хонидой совхоздо ошожо бидэнэр һургаал абамаар юумэ хараабди.

«Страна Советов» гэжэ колхоздо түрүү хонишод—Социалистическэ Ажалай Герой Иван Данилович Балюк, Михаил Ильич Михайличенко, колхозой зоотехник Сталинска шангай лауреат Федор Яковлевич Вовченко гэгшэдтэй уулзажа хөөрэлдөөбди.

Энэ колхозой хонидой тоо таба мянганһаа долоо мянга боложо байдаг. Энэ эхэ хонидой 7 отарада, һүрэгтэ нэмэгдэжэ байха залуу эмэ хурьгадай, мүн ондоо ажахынуудта худалдагдаха хуса хурьгадай хэдэн отаранууд бии юм. Колхоз племенной ажахытай хадаа эрьенүүдые баридаггүй.

Һайн үүлтэрэй малай тон үнэтэй байһан туладань, бэлшээри дутуутай дээрэһээ энэ колхоздо эхэ хонидой отарануудта 450—460 хонид байдаг. Хүгшэрһэн эхэ хонидые намар илгаһанай һүүлээр отаранууд байгуулагдадаг байна. Тиихэдээ тон томо, хүндэ татадаг, хүзүүндээ олон нугалаатай хонид нэгэдэхи отарада илгагдадаг. Эдээнһээ нэгэ бага хүнгэнөөр татадаг аад, хүзүүндээ һайн нугалаатай хонид хоёрдохи отарада оруулагдадаг. Мүн эхэ хонидой гурбадахи отарада томо бэетэй аад, хүзүүндээ тиимэ эли нугалаагүй мал оруулагдадаг байна. Эхэ хонидой отарануудые иигэжэ байгуулхада хусануудые зүбөөр илгаха хэрэгтэ таарамжатай гэжэ зоотехник Ф. Я. Вовченко тоолодог.

Ехэ ноoһо үгэдэг ба олон түл гаргадаг хонидой отарануудые колхозой правлени һайн байдалда байлгадаг—һайн тэжээлээр хангадаг, хонишодой эрхим бригаданууд та эдээнине даалгадаг байна.

Бригадын гэшүүд даалгагдаһан хүдэлмэридөө харюусалгатайгаар хандадаг. Зунай сагта тэдэнэр бэлшээреэ зүбөөр хэрэглэхын тулада бүхы хэмжээ абадаг байна. Түрүүшээр байра шадарай бэлшээри дээрэ хонид адуулагдадаг, энэ газарайнгаа ногооной муудаһан хойно, хорёод хоноод байхада, бригадир отарынгаа бэлшээрине шэнэ газарта урилдаг юм. Энэ зөөлтэдэ ажалай ехэ гаргаша хэрэггүй, юуб гэхэдэ, бригадада зөөмэл хорёонууд (щиты) хүсэд бии юм.

Үбэлэй сагта хонишод хонидоо хүсэд һайнаар эдеэлүүлхэ хэрэгтэ ехэ анхаралаа хандуулдаг. Хонидо эдюулдэг рационинь иимэ: үдэр бүхэндэ нэгэ хонидо хоёр килограмм үбһэ, 400 грамм овёс, хахад килограмм силос эдюулдэг.

«Страна Советов» колхоздо хусануудые харууһалгада ехэ анхарал хандуулдаг юм. Хонин ажалда олон жэлдэ хүдэлжэ, ехэ дүй дүршэлтэй болоһон Социалистическэ Ажалай Герой Иван Данилович Балюк гэдэг хусануудые харууһалдаг байна. Хусанууд бүхэли жэлдээ эхэ хонидһоо аминдаа харууһалагдадаг, һайнаар эдеэлүүлэгдэдэг юм. Энэ хонишон ороонной кампанида хусануудаа саг соонь бэлэдхэдэг. Искусственна үрэжүүлгын пунктнуудта хэрэглэгдэхээр илгагдаһан хусануудые аминдань эдеэлүүлдэг, үбэлдөө тэдэнине станогуудта байлгадаг юм. Хусануудынь ноoһо ехэтэйгээрээ шалгардаг. Жэшээнь, энэ жэлдэ 20 хуса дунда, зэргээр 14,1 килограмм ноoһо үгөө. Үбэлэй сагта хуса бүхэн 3—3,5 килограмм үбһэ, 1—1,5 килограмм овёс, 1,5—2 килограмм силос сүүдхэдөө эдидэг байна.

Хонидые искусственнаар үрэжүүлгын үедэ колхозой правлени хонишодой бригада бүхэндэ 1, 2 хүнүүдые нэмэжэ үгэдэг байна. Отарын хонид гол түлэб нэгэн хоёр хусануудай үрөөр үрэжүүлэгдэдэг. Эрхим һайн 6 — 8 хусануудые шалгахын тулада отарада табигдадаг юм. Хонинной үдэсэтэй байхын тулада эхэ хонидые ороондо оруулха саг хонишон зүбөөр тодорхойлдог байна. Эхэ хонид, тэрэшэлэн хусанууд искусственна үрэжүүлгын пунктнуудай хүдэлжэ байха үедэ һайнаар эдеэлүүлэгдэхэ зэргэтэй. 45 хоног соо энэ хүдэлмэри үргэлжэлүүлэгдэхэ байна.

Һүүлэй жэлнүүдтэ колхоз хонидые эртэ — февраль-март һарануудта хурьгалуулха арга үргэнөөр хэрэглэнэ. Хонидой хурьгалха үедэ колхозой правлени хонишоной бригада бүхэндэ 12—14 сакманщигуудые нэмэжэ үгэдэг. Һая гараһан хурьган 3—4 килограмм татадаг, 4 һаратай болоод байхадаа 28—32 килограмм татадаг байна. Хурьгад кошарно-базова аргаар түлжүүлэгдэдэг юм.

Хонин ажалай түрүүшүүлэй дүй дүршэл үргэнөөр хэрэглэжэ, ойрын жэлнүүдтэ бидэнэр эхэ хонин бүриһөө 4,5—5 килограмм ноoһо хайшалдаг болохо, аминдынь шэгнүүр 80 килограмм болгохо зорилготойбди. Хусанууд 8—10 килограмм ноoһо үгэдэг, аминдынь шэгнүүр 80—90 килограмм болодог байха ёһотой. Эдеэлүүлгэ, харууһалгыень һайжаруулһаар манай хонидой ашаг шэмыень саашадань дээшэлүүлхэ байнабди.

Хусанууд ба эхэ хонидые урид бэлэдхэнгүйгөөр, хонидые искусственнаар үрэжүүлгэ хэдэг заншал эрид шуул буруушаагдаха ёһотой. Үрэжүүлгын урда тээ 40 хоног байхада хусануудые, тэрэшэлэн эхэ хонидые һайнаар эдеэлүүлхэ хэрэгтэй. Тиихын тулада хуса бүхэндэ сүүдхэлээ 2 килограмм концентрированнэ тэжээл, эхэ хонидо хахад килограммай хараатайгаар овёс болон концентрированнэ тэжээл урид бэлэдхэхэ хэрэгтэй.

Алтайн нарин ноoһотой хонин ажалай түрүүшүүлэй хэрэглэдэг түлнүүдые зүбөөр томо болгохо аргыень халан абаха гэжэ шиидээбди. Түлнүүдые тэнжээн томожоохо хэрэгые зуидэнь орхижо болохогүй, тэрэнине хэрэгтэй замаар шэглүүлхэ хэрэгтэй. Гараһанһаань хойшо 7—10 хоноһон хурьгадта толгой бүхэнэйнь 50—100 грамм хараатайгаар үйрүүлһэн овёс эдюулхэ хэрэгтэй. Хурьгадай эхэтээшье ябахадань, таһалагдаһан хойноншье тэжээлэй дабһа, концентрированнэ, шэмэтэ ба бүдүүн тэжээл эдюулэлсэхэ шухала.

Түлнүүдые кошарно-базова, сакманна аргаар түлжүүлхэ шухала. Энэ талаар алтайнхидһаа халан абахаар юумэн бии. Жэшээнь, сакмануудые байгуулха нормонь манда таарамжатай. Алтайда 5-һаа 10 хоноһон 20 хурьгад сакман болодог, 10-һаа 15 хоноһониинь—21—35 хурьгад, 15-һаа 20 хоноһониинь—35—50, 20-һоо 25 хоноһониинь—50—75 хурьгад, 25-һаа 30 хоноһониинь—75—100 хурьгад нэгэ сакман болодог.

Хусануудай харууһалга, эдеэлүүлгэ һайжаруулха асуудалые, тэрэшэлэн тэдэнине һайнаар хэрэглэхэ асуудалые бидэнэр обёоронгүй байжа, үнөө нэгэ ехэ алдуу хэдэг байгаа гээшэбди. Алтайда энээн тушаамнай иигэжэ хэлээ: «Хэрбээ нарин ноoһотой хони үсхэбэрилгые эрхилхын түлөө оролдоо гээшэ һаа, түбхын түрүүндэ хусануудһаа эхилэгты». Энэ хадаа тон зүб заабари мүн. Эрхим шэлдэг хусанууд түхэреэн жэл соо нэмэлтэ тэжээл эдижэ байха ёһотой.

Бурят-Монголой хонишод ажахые эрхилхэ түрүү арга хэрэглэн, саашадаа хонидой тоо толгойе олошоруулха, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ байһандань ажаг һэжэг байхагүй.

Ц. Гончиков, БМАССР-эй габьяата зоотехник, **Б Цоктоев**, Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой зоотехник, **Б. Шарапов**, Сэлэнгын аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозой фермые даагша, **С. Цынгуев**, Хоринэ аймагай «Улаан Одон» колхозой фермые даагша.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: экскурсантнууд «Рубцовский» гэжэ племенной хонидой совхоздо. Зүүн гарһаа хонишон С. А.Таркаев.

Хонишодой бригадын ажалые һайжаруулха

Бурят-Монголһоо ошоһон экскурсантнуудай дунда би Алтайн хизаарай колхозууд болон совхозуудаар ябалсааб. Хаананшье ябахадамнай хонишод манине хүндэтэйгөөр угтажа, нарин ноoһотой хони үсхэбэрилдэг дүй дүршэл тухайгаа һайнаар хөөрэжэ үгөө. Алтайда ошожо, би нилээд олон юумэндэ һураһан байнаб.

Алтайн колхозуудта, манайхида орходоо холо үлүүгээр, хонишодой ажалые зүбөөр эмхидхэхэ, ажалай нэмэлтэ түлбэрине наринаар түлэхэ хэрэгтэ шухала анхарал хандуулагдана. Хонишодые материальна талаарнь урмашуулха хэмжээнүүд эндэ наринаар сахигдана. Тиигэжэ эндэхи хонишод хэһэн ажалайнгаа түлөө ехэ юумэ абана. Эгээл тиимэһээ Алтайн колхозуудай хонишодой бригаданууд һайнууд юм. Хонишодой һэлгэгдэжэ байдаг ушар үгы болгогдоо, ажалай журам сахигдана.

Хонишодой бригаданууд ябашье 3—4 хүнһөө бүридүүлэгдэнэ. Тэдэнэй дүршэл ехэтэйнь ахалагша хонишоноор табигдаад, нүгөөдүүлынь нэгэдэхи, хоёрдохи гарай хонишодоор хүдэлмэрилдэг байна. Хүн бүхэнэй хэжэ байһан ажалые наринаар харалсажа, хонишодой бригадын гэшүүдтэ ажалай түлбэри үгтэнэ. Жэшээлхэлэ, «Страна Советов» колхоздо 3 хүнһөө бүридэһэн хонишодой бригадада бүхы бригадаараа олоһон ажалта үдэрынь иимэ гуримтайгаар хубаагдадаг: ахалагша хонишондо 40 процентнь, мэргэжэл шадабаряараа адли байгаа һаань, нэгэдэхи, хоёрдохи гарай хонишодто 30 процентнь үгтэнэ. Хэрбээ хонишодой мэргэжэл шадабаряараа ондоо байгаа һаань, нэгэдэхи гарай хонишондо олдоһон бүхы ажалта үдэрэй—35, хоёрдохи гарайхида —25 процентнь үгтэнэ.

Ахалагша хонишондо ажалта үдэр ехээр үгтөөд, тэрээнһээ мүн ехэ эрилтэ хэгдэдэг байха юм. Тэрэ бригадаяа хүтэлбэрилхэһөө гадна, мүн хэдэ хэдэн харюусалгатай хүдэлмэринүүдые хэнэ. Хонидые искусственнаар үрэжүүлхэ, хурьгадые абажа түлжүүлхэ, хони хурьгадые адуулха, хонидые ороондо оролгодонь бэлэдхэхэ, отарануудые бүридхэхэ гэхэ мэтын хүдэлмэринүүд ябашье тэрэнэй хабаадалсалгатайгаар үнгэргэгдэдэг байна. Тэрэ мүн хонишодни хонидоо хэр һайнаар адуулнаб, эдеэлүүлнэб, саг болзортонь уһална гү, үгы гү гэжэ харалсажа байха уялгатай.

«Эдэ бүгэдые хуу харалсажа байха саг ахалагша хонишондо олдоо гээшэ гү?» гэжэ зарим хүнүүд һанажа болохо. Олдоно даа, олдоно. Жэшээлхэдэ, «Страна Советов» колхозой ахалагша хонишон М. И. Михайличенко ажалаа иигэжэ эмхидхэнэ. Тэрэ отарынгаа хонидые хоёр бүлэг болгожо хубаагаад, нэгыень нэгэдэхи гарайнгаа хонишондо, нүгөөдыень хоёрдохи гарайнгаа хонишондо даалганхай. Нэгэдэхи, хоёрдохи гарай хонишод даажа байһан хонидоо недели соо 6 хоногыень өөһэдөө адуулаад, 7-дохи үдэртөө адуулхыень ахалагша хонишондоо тушаадаг байна. Хонидые адуулха үедөө ахалагша хонишон хонидойнгоо хүсэ шадалые харадаг, бэлшээри ямараар хэрэглэгдэнэб, үбшэнһөө һэргылхэ хэмжээ-ябуулганууд ямараар бэелүүлэгдэнэб гэжэ шалгадаг юм. Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, ахалагша хонишон нүгөө хонишодни даалгагдаһан ажалдаа ямараар ханданаб гэжэ һайнаар мэдэжэ абаха аргатай болоно. Хараһан бүхы дутагдалнууд тухайгаа тэрэ бэшэ хонишодтоо хэлээд, зайсуулха аргыень заажа үгэдэг.

Хонидые бригадирай адуулжа байһан үдэр хонишод байраяа, тэргэ тоног, халхабшанууд гэхэ мэтэнүүдээ һэльбэн заһабарилдаг, мүн бусадшье хүдэлмэринүүдые хэдэг юм. Ахалагша хонишон хонидоо адуулаагүй үдэрнүүдтээ мүн лэ элдэб хүдэлмэри хэдэг, бэлшээринүүдээ шалгажа үзэдэг, хонидые бэлшээхэ маршрут табидаг, нүүжэ тогтохо газарнуудаа шэлэжэ олодог, уһалууряа шалгадаг.

Бригадада бүхы хүдэлмэри бодомжотойгоор табигдаһан гуримай ёһоор хэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, «Страна Советов» колхозой нүхэр Михайличенкын даажа байдаг бригадада хүдэлмэриин иимэ гурим тогтоогдонхой: үглөөнэй 7 часһаа 8 час 30 минута болотор хонидто бүдүүн тэжээл үгтэнэ, 8 час 30 минутаһаа 11 час болотор хонид уһалагдаад амаруулагдана, 11 часһаа 12 час болотор—силос, 12 часһаа үдэрэй 1 час болотор — концентрадууд эдюулэгдэнэ, тиигээд 1-һээ 4 час болотор амаруулагдана, 4-һөө үдэшын 5 час болотор хонидто бүдүүн тэжээл эдюулэгдээд, 5 часһаа 6 болотор уһалагдана, удаань 7 часһаа хонид амаруулагдана.

Хонишодой бригадынхид зоотехническэ курсануудта саг үргэлжэ һуралсажа байдаг. Занятинууд болон хөөрэлдөөнүүдые ябашье колхозой зоотехнигүүд үнгэргэдэг байна.

В. Мухина, Кударын аймагай Маленковой нэрэмжэтэ колхозой зоотехник.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: манай республикаһаа ошоһон экскурсантнууд Алтайн хизаарай Рубцовско районой Хрущевой нэрэмжэтэ колхозой ахалагша хонишон Г. Г. Каш гэгшын (дундань) хөөрөө шагнажа байна.

Т. Башкуевай фото.

*) ...материал 1955 оной ноябрийн 16-най «Бурят-...ская правда» газетэһээ багахан хороолтотойгоор ...ажа гаргагдаба.

ДҮРБЭН ГҮРЭНЭЙ ГАДААДЫН ХЭРЭГҮҮДЭЙ МИНИСТРНҮҮДЭЙ ЗҮБЛӨӨ

Министрнүүд зүблэхэ зүйлэйнгөө гурбадахи пунктые хэлсэжэ дүүргэбэ

ЖЕНЕВА, ноябриин 15. (**ТАСС-эй тусхай корр**). Мүнөөдэр үглөөнэй заседани дээрэ дүрбэн гүрэнэй гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүд баруун ба зүүн зүгэй оронуудай хоорондохи холбоо барисаае хүгжөөхэ тухай — зүблэхэ зүйлэйнгөө гурбадахи пунктые хэлсэжэ дүүргэбэ. Мүнөөдэрэй заседани дээрэ **В. М. Молотов** түрүүшээр үгэ хэлэбэ.

Баруун ба зүүн зүгэй оронуудай хоорондо экономическа, культурна холбоо барисаагаар, мүн энэ асуудалда хабаатай ондоошье талаар һайшаалтай. тодорхой үрэ дүнгүүдэй туйлагдаха ябадал советскэ делегациие гол түлэб һонирхуулна гэжэ нүхэр В. М. Молотов тэмдэглэбэ.

Правительствонуудые толгойлогшонорой юрэнхы дээрэнь гаргаһан заабаринуудые дүүргэхын тула Советскэ правительство хэдэ хэдэн алхамуудые хээд байна гэжэ советскэ делегациин толгойлогшо хэлэбэ.

Дайнай урда тээхи үетэй сасуулхада Советскэ Союзай эрхилдэг гадаадын худалдаа наймаан дайнай дүүрэһэнэй һүүлээр дүрбэ дахин ехэ болоо гэжэ Молотов зааба. Хүн зоной хоорондохи хани ёһоной холбоо барисаа мүн лэ хүгжөөгдэжэ байна гэжэ тэрэ хэлэбэ.

Үсэгэлдэрэй заседани дээрэ французска делегациин дурадхаһан проект тухай хэлэхэ зуураа, тэрэ хадаа холбоо барисаан тухай асуудалые зүбшэн хэлсэхэ ябадалда хэгдэһэн нэгэ алхам гээшэ гэжэ Молотов мэдүүлбэ. Гэхэтэй хамта, гүрэнүүдэй өөһэдөө мэдэжэ шиидхэхэ гү, али тэдээндэ хабаатай гүрэнүүдэй тусхай ёһоор хаража үзэхэ асуудалнууд энэ проект соонь дэмы оруулагдаа гэжэ Молотов зааба.

Французска делегациин оруулһан дурадхалые хараадаа абажа, советскэ делегаци хубилгагдаһан проект энэ зүблөөнэй үзэмжэдэ табиха байна гэжэ Молотов мэдүүлбэ. Тус проект дотор иигэжэ хэлэгдэнэ:

1955 оной ноябриин 15

Зүүн ба баруун зүгэй оронуудай хоорондохи холбоо барисаае хүгжөөхэ тухай асуудалаар дүрбэн гүрэнэй хэхэ мэдүүлгын проект

(Советскэ делегациин дурадхаһан текст)

Эб найрамдалые сахиха, арадуудай хоорондо эбтэй һайн харилсаануудые байгуулха зорилготойгоор СССР-эй, США-гэй, Французска республикын, Нэгэдэмэл Королевствын правительствонуудые толгойлогшонорой гаргаһан заабаринуудые дүүргэлтэ болгон, гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүд «арадуудай хоорондоо сүлөөтэйгөөр харилсаха, эбтэйгээр худалдаа наймаа эрхилхэ ябадалые һаатуулдаг түбэгшөөлнүүдые Нэгэдэмэл Нацануудай Организациин органууд ба эмхи зургаануудаар дамжуулан, бусад (А) али бүхы аргануудааршье байн байн үгы болгохын тула, (В) элдэб оронуудай ба арадуудай али алиндань ашаг туһатай сүлөөтэй һайн харилсаануудые ба холбоо барисаануудые байгуулхын тула хэрэгтэй хэмжээнүүдые» шэнжэлэн үзэһэн байна.

А. Правительствонуудые толгойлогшонорой гаргаһан заабариин ёһоор экспертнүүдэй комитедтэ ямар онсо шухала асуудалнууд даалгагдаһан байгааб гэжэ ойлгохо зуураа, дүрбэн гүрэнэй гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүд өөһэд өөһэдынгөө правительствонуудта иигэжэ дурадхаха гэжэ зүбшөөбэ:

—Эбтэй һайн худалдаа наймаа эрхилхын тула зохихо эрхэ байдал бии болгохо. Тэрэнэй тулада зүүн ба баруун зүгэй оронуудай хоорондо худалдаа наймаа эрхилхэ талаар бии байһан элдэб һаалта, хизаарлалтануудые зайсуулха хэмжээнүүдые абаха. Тиигээд байхадань коммерсантнууд ба худалдаа наймаанай организацинууд энэ гараһан арга боломжонуудые үргэнөөр ашаглаха болоно.

—Далайн хоолойнуудаар ба уласхоорондын удхашанартай каналнуудаар бүхы оронуудай худалдаа наймаанай суднонуудай һаад түбэггүйгөөр ябажа гарахын тула, зарим нэгэн гүрэнүүдтэй уһан замайнтаа холбоое эдэбхитэй болгохын тула өөһэдынгөө хүшхэрхэ али бүхы хэмжээнүүдые абаха.

—Хоёр гүрэнэй гү, али олон гүрэнүүдэй хоорондо баталагдаһан хэлсээнэй ёһоор номуудаа, газетэнүүдээ, научна журналнуудаа, документальна болон бусад фильмнүүдээ, мүн тэрэшэлэн радиодамжуулгануудаа андалдан абалсаха ябадалые урагшалуулха.

В. Зүүн ба баруун зүгэй оронуудай хоорондохи харилсаануудые иимэ аргануудаар зөөлэрүүлэн үргэлхэбэл таарамжатай байгаа гэжэ дүрбэн гүрэнэй гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүд дурадхаха байна:

а) культурна харилсаан; тодорхойлон хэлэхэдэ, хэблэлэй хэрэг эрхилхэ талаар, мүн тэрэшэлэн культурна делегацинуудые, выставкэнүүдые бэе бэедээ эльгээлсэжэ байха гэхэ мэтэ.

b) научна ба техническэ харилсаан; уласхоорондын конгрессүүдтэ эрдэмтэдэй хабаадалсаха ябадал,

с) промышленностиин, хүдөө ажахын ба худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэдые бэе бэедээ эльгээлсэжэ байха,

d) профессиональна, научна, техническэ ба артистическэ организацинуудай харилсаан,

е) профессорнүүдые ба студентнэрые, мүн тэрэшэлэн лекторнүүдые али али тээшэнь эльгээжэ байха,

f) спортсменүүдээ ба спортивна коллективүүдээ эльгээлсэжэ байха,

g) туристнуудые бүлэг бүлэгөөрыншье, ганса гансаарыншье эльгээлсэжэ байха.

Тус холбоо барисаае саашадань хүгжөөхын тула дүрбэн правительствонууд хэрэгтэй болоо һаань энэ талаар тодорхойлон хэлсэжэ байха болоно. Тиихэ зуураа, тэрэ хэлсээ хэжэ байгаа оронуудай али алинайнь талые заатагүй харалсаха зэргэтэй.

С) Зүүн ба баруун зүгэй оронуудай хоорондохи харилсаае хүгжөөхэ ябадалтай холбоотой аад, эгээл тэдэ асуудалнуудта сэхэ хамаатай оронуудай өөһэдөө мэдэжэ, өөһэдынгөө гуримаар шиидхэхэ зэргэтэй олохон тодорхой асуудалнууд бии гэжэ дүрбэн гүрэнэй гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүд тоолоно.

D) Энэ зүблөөнэй дурадхаһан хэмжээнүүдые бэелүүлхэ талаар Нэгэдэмэл Нацануудай Организациин органууд ба эмхи зургаанууд ехэ юумэ хэжэ шадаха юм, тэдэниие хараадаа абалсаа һаа һайн байгаа гэжэ првительствонуудые толгойлогшонорой гаргаһан заабаринуудтай зохилдуулан, дүрбэн гүрэнэй гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүд мэдүүлнэ.

Уласхоорондын тусхай организацинуудта (МОТ, ЮНЕСКО, ВОЗ, МСЭ болон бусад) оролсохо дуратай бүхы гүрэнүүд тэдэ организацинуудай хүдэлмэридэ хабаадалсаһай гэжэ дүрбэн министрнүүд дурадхана.

Хори минута забһарлаһанай һүүлээр **Д. Даллес, А. Пинэ** ба **Г. Макмиллан** үгэ хэлэбэ.

В. М. Молотов тэдээндэ харюу үгэбэ.

В. М. Молотовой үгэ хэлэһэнэй һүүлээр өөһэд өөһэдынгөө һанамжануудые хэлсэлгэн болобо Тиихэ зуураа баруунай турбан гүрэнэй министрнүүд советскэ делегациин мүнөөдэр оруулһан дурадхалнуудые буруушааажа байһанаа дахяад дабтаба.

Энээгээр үглөөнэй заседани хаагдаба.

Ноябриин 15-най үдэрэй заседани

ЖЕНЕВА, ноябриин 16. (ТАСС). Европын аюулгүй байдал ба Германи тухай асуудалаар үсэгэлдэр болоһон үдэрэй заседани дээрэ Германида байгаа хариин сэрэгүүдые хороохо тухай мэдүүлгэ **В. М. Молотов** хэбэ. Хизаарлагдаһан тоотой сэрэгүүдые үлөөгөөд, гурбан һарын турша дотор гадаадын сэрэгүүдые Германиһаа гаргаха тухай дурадхал советскэ делегаци оруулһан байгаа. Тиигээд тэрэ дурадхалайнгаа арсагдаһанай һүүлээр Германида байгаа сэрэгүүдэй тоое 50 процентээр хороогоод, тэндэһээ гаргагдаһан сэрэгүүдэйнгээ тоогоор дүрбэн гүрэнэй зэбсэгтэ хүсэнүүдые багадхаха гэһэн дурадхал ноябриин 9-дэ советскэ делегаци оруулба. Иимэ хэмжээ-ябуулгануудые бэелүүлээ һаа, Европын аюулгүй байдал ба Германи тухай, мүн буу зэбсэг хороохо тухай асуудалые шиидхэхэ ябадалда туһа нэмэри болохо һэн гэжэ советскэ делегациин толгойлогшо тэмдэглэбэ. ГДР-тэй ба ГФР-тэй зүбшэн хэлсэһэнэйнгээ һүүлээр тэдэнэй зэбсэгтэ хүсэнүүдэй тоое хизаарлаха тухай хэлсээ хэе гэжэ советскэ делегаци дурадхаа һэн гэжэ В. М. Молотов һануулба.

Хэрбээ энэ дурадхалые бэелүүлээ һаа, хоорондоо муу һаналсахаяа болижо, германска хоёр гүрэнэй харилсан ажаллаха ба хани барисаа байгуулха ябадалдань туһатай байха һэн гэжэ советскэ делегаци тоолоно.

Сүлөөтэй һунгалтануудые үнгэргэжэ, Германиие нэгэдүүлхэ тухай асуудал хаража үзэхэһөө советскэ делегациин «арсажа байгаал сагта» США-гэй делегаци советскэ дурадхалнуудые анхаралдаа абахаар бэлэн бэшэ байна гэжэ **Д. Даллес** мэдүүлбэ.

Зүблэхэ зүйлэй нэгэдэхи асуудалаар французска делегациин баримталдаг хараа бодол үнөөхил хуушан хэбээрээ үлэнэ гэжэ **А. Пинэ** мэдүүлбэ.

Советскэ делегациин оруулһан дурадхалнууд энэ зүблөөнэй хүдэлмэридэ хамааданагүй, тэрээнһээ гадна, правительствонуудые толгойлогшонорой гаргаһан заабарида зүрилдэнэ гэжэ **Г. Макмиллан** мэдүүлбэ. Тэрэнэй һүүлээр Европодохи гүрэнүүдэй элдэб бүлэглэлнүүдэй хоорондо договор баталха гэһэн советскэ дурадхал тушаа **В. М. Молотов** тогтон хэлэбэ. Европодо аюулгүй байдалые хамтаараа сахиха системэ бии болгохо тухай хэлсээ туйлажа шадагдаагүй дээрэһээнь, нэгэ талаһаа Хойто-атлантическа пактда ба баруунევропейскэ союзда оролсодог гүрэнүүд, нүгөө талаһаа варшавска договор баталһан оронууд хоорондоо договор баталаа һаань таарамжатай байгаа гэжэ советскэ делегациин толгойлогшо зааба. Энэ договорой проектын удхые һануулха зуураа, мүнөө үеын бодото эрхэ байдалые хараадаа абажа, баруун ба зүүн зүгэй оронуудай хоорондохи түгшүүрилтэй байдалые һулаpуулха зорилготойгоор иимэ дурадхал оруулнабди гэжэ В. М. Молотов тэмдэглэбэ.

США ООН-эй гэшүүн байһан туладаа энэ договорой проект соо оруулагдаһан зүйлнүүдые ООН-эй уставай ёһоор даажа абанхай юм гэжэ **Д. Даллес** мэдүүлбэ. Тиимэһээ тэрэ уставай ёһоор абаһан уялгануудаа США бүримүһэн дүүргэхэ хүсэлтэй байна, харин аюулгүй байдал сахиха талаар ямар нэгэн ондоо договорые Советскэ Союзтай баталхаар бэлэн бэшэ байна гэжэ Даллес хэлэбэ. Германиие нэгэдүүлхэ ба Европодо аюулгүй байдал сахиха асуудалнуудтай тиимэ договор нягта холбоогүй байна гэбэ.

Советскэ дурадхалнууд Германиие нэгэдүүлхэ ба аюулгүй байдалые сахиха хэрэгые хараадаа абанагүй гэжэ **А. Пинэ** мэдүүлбэ. ООН-эй уставта орходоо ямаршье ондоо шэнэ юумые нэмээнэгүй гэжэ тэрэ хэлэбэ.

Германиин таһаранги байгаа сагта баруун гүрэнүүд аюулгүй байдалые сахиха талаар ямаршье договорто оролсохогүй байна гэжэ **Г. Макмиллан** зааба. Зэбсэгтэ хүсэнүүдые хэрэглэхэгүй гэһэн уялга ООН-эйшье уставта, мүн Хойто-атлантическа договортошье оруулагданхай юм гэжэ тэрэ зааба. Гурбан гүрэнэй министрнүүдэй хэлэһэн үгэнүүдтэ харюу үгэхэ зуураа, тэдэ үгэнүүдые Германиһаа гадаадын сэрэгүүдые гаргаха гү, али тэдэнэй тоое хороохо дурадхалһаа Европодохи гүрэнүүдэй бүлэглэлнүүдэй хоорондо договор баталха гэһэн дурадхалһаа арсаһан ябадал гэжэ гээшэ **В. М. Молотов** согсолон хэлэбэ. Тиихэтэй хамта, ООН-эй уставта байһан уялгануудые ондоо договор дотор дабтахада үлүү болохо гэжэ тэдэнэй хэлэһэн үгэнүүд үнэн ёһодо тааранагүй гэжэ тэрэ харуулба. Хүсэ хэрэглэхэгүй гэһэн уялга Хойто-атлантическа договортошье оруулагданхай юм гэжэ Г. Макмиллан мэдүүлээ һэн гээд тэрэ һануулба. Хэрбээ тиимэ гээшэ һаа, тэрэ уялгые мүнөө дурадхагдаһан договортошье оруулхада юугээрээ муу болохо байнаб?

Нэгэн гэбэл, гурбан гүрэнэй октябриин 28-да оруулһан дурадхалые зүбшөөгты, үгы һаатнай Европодо аюулгүй байдалые яашье бэхижүүлхэ аргагүй гээшэ гэжэ манда хэлэнэ гээд В. М. Молотов үргэлжэлүүлбэ. Баруун гүрэнүүдэй оруулһан договорой проектын гол удха тухай тогтохо зуураа, тэрэ хадаа Европын аюулгүй байдалые сахиха гэһэн бэшэ, харин бүхы Германиие ремилитаризацилаад, баруун гүрэнүүдэй сэрэгэй бүлэглэлдэ баадхан оруулха гэһэн удхатай юм гэжэ В. М. Молотов зааба. Эгээл тиимэһээ энэ проект хадаа хэлсээ баталха үндэһэ һуури боложо үгэхэгүй байна, иимэл һэн хойноо правительствонуудые толгойлогшонорой үгэһэн заабарида ба Женевскэ зүблөөнэй ёһо заншалда огто тааранагүй, гэбэ.

В. М. Молотовой үгэ хэлэжэ дүүргэһэнэй һүүлээр баруун гүрэнүүдэй министрнүүд зүблэхэ зүйлэй нэгэдэхи пункт тушаа хэлэхэ юумэн манда үгы гэжэ мэдүүлбэ.

Зүблэхэ зүйлэй нэгэдэхи пунктаар хэлсэһэнэйнгээ зарим нэгэн дүнгүүдые гаргабал туһатай байха һэн гэжэ **В. М. Молотов** мэдүүлбэ.

Зүблэхэ зүйлэй нэгэдэхи пунктаар советскэ делегациин оруулһан дурадхалай проектые зүблөөнэй үзэмжэдэ тэрэ табиба. Тэрээн соонь иигэжэ хэлэгдэнэ:

«Европын аюулгүй байдал ба Германи тухай гэһэн зүблэхэ зүйлэйнгөө нэгэдэхи пунктаар һанамжануудаа хэлсээд байхадаа, шухала хэрэгтэй хэлсээ туйлажа шадаашьегүй һаа, Европын аюулгүй байдалда хабаатай хэдэ хэдэн асуудалнуудаар нэгэ һанамжа туйлагдаба гэжэ СССР-эй, США-гэй, Великобританиин ба Францинн гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүд тэмдэглэнэ. Тодорхойлон хэлэхэдэ иимэ байна:

1. Европын аюулгүй байдал тухай баталагдаха договорто хабаадалсагшад бэе бэеынгээ урдаһаа хүсэ хэрэглэхэгүй гэжэ тэрээн соогоо хараалха ёһотой гээд зүблөөндэ байлсагшад бултадаа хэлэбэ.

2. Европодо гаража болохо аюулда эсэргүүсэхын тула хамтаараа хэмжээ абаха гэһэн уялга Европын аюулгүй байдал тухай договорто оруулагдаха ёһотой гэжэ хэлсэгдэбэ.

3. Договорто хабаадалсаһан гүрэнүүд агрессортэ туһаламжа хүргэхэгүй гэжэ мүн лэ зүбшөөгдэбэ.

4. Баруун ба зүүн зүгэй оронуудай хоорондо тусхай зоно бии болгохо ёһотой гэжэ мэдэрэгдэбэ. Тэндэхи гүрэнүүдэй зэбсэгтэ хүсэнүүдэй хэмжээе тодорхойлхо, тэдээндэ зохихо хиналта табиха хэмжээ-ябуулганууд эгээл тэндэнь бэелүүлэгдэхэ ушартай болоно.

5. Европын аюулгүй байдал тухай баталагдаха договорой ёһоор гүрэнүүдэй даажа абаһан уялгануудаа хэр зэргээр дүүргэжэ байһаниинь шалгахын тула договорто хабаадалсаһан гүрэнүүд өөһэд хоорондоо зүбшэжэ байха шухала гэжэ мэдэрэгдэбэ.

6. Европын аюулгүй байдал тухай договороор уялга абаашье һаа, тэндэхи гүрэнүүд ганса гансаараа гү, али хамтынгаа хүсөөр бэеэ хамгаалха эрхэтэйгээл байха гэһэн хэлсээ туйлагдаба.

Гэхэтэй хамта, гүрэнүүдэй хоорондохи харилсан ажаллалгые бэхижүүлһэнэй үндэһөөр Европын аюулгүй байдалые хангаха, мүн тэрэшэлэн германска асуудалые шиидхэжэ, тэрэнэй нэгэдэлые дахяад һэргээхэ гэхэ зэргын шухала асуудалнуудаар хэлсээ туйлагдабагүй гэжэ зүблөөндэ хабаадалсагшад бултадаа тэмдэглэнэ.

Тиимэ хэлсээ туйлахын тула хүсэ шадалаа саашадаашье гаргахаар бэлэн байһан тухайгаа тэндэ байлсагшад харуулба».

Энэ дурадхалые шэнжэлһэнэйнгээ һүүлээр гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй зүблөөнэй гаргажа болохо коммюнике хаража үзэхэдөө тэрээн тухайда удаадахи заседани дээрэ хэлсэбэл таарамжатай гэжэ **Д. Даллес** мэдүүлбэ. Энэ дурадхалые А. Пинэ зүбшөөбэ. Иимэ шухала документые һайса шэнжэлжэ үзэхэ хэрэгтэй гэжэ **Г. Макмиллан** мэдүүлбэ. «Саашадаа хэхэ хүдэлмэри тухайгаа ойлголсохын тула» министрнүүд хаагдамал заседани хэхэ ёһотой гэжэ тэрэ дурадхаба.

Энэ дурадхалынь баталагдаба. Тэрэнэй һүүлээр министрнүүд гансал өөһэдөө суглаһан байна.

Үсэгэлдэрэй заседани дээрэ буу зэбсэг хороохо тухай асуудалаар гадаадын хэрэгүүдэй дүрбэн министрнүүдэй мэдүүлгын проектые СССР-эй делегаци зүблөөнэй үзэмжэдэ табиба.

Буу зэбсэг хуряаха тухай асуудалаар гадаадын хэрэгүүдэй дүрбэн министрнүүдэй мэдүүлгэ

(СССР-эй делегациин дурадхал)

Уласхоорондын түгшүүрилые һуларуулха, гүрэнүүдэй хоорондо бэе бэедээ этигэлсэхэ ябадал тогтоохо, дайнай аюулые зайсуулха ба буу зэбсэг түхеэрэлгые багадхаха зорилготойгоор Советскэ Союзай, Американ Холбоото Штадуудай, Нэгэдэмэл Королевствын ба Французска Республикын гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүд буу зэбсэг хуряаха талаар үргэн ехэ программа баталан абахын тула саашадаашье оролдохо ёһотой гэжэ этигэнэ. Тэрэ хадаа уласхоорондын эб найрамдал ба аюулгүй байдалые сахиха, буу зэбсэг түхеэрхэ хэрэгтэ зорюулагдадаг али бүхы гаргашануудые багадхаха ябадалда туһалха ёһотой байна.

Шанга хиналта тогтоохо хэрэгтэй гэжэ мэдэрхэтэй хамта, буу зэбсэг хороохо ба атомна зэбсэгые хорихо гэхэ зэргын зарим шухала асуудалнуудаар зүбшэн хэлсэлгын үедэ дүрбэн гүрэнэй хараа бодол дүтэ ошоһон байна. Хэлсээ туйлагдаагүй асуудалнуудые хараадаа абаа һаа, дүрбэн гүрэнүүд энээндэ хамаатай бусад оронуудтай хамта арсалдаатай зүйлнүүдые зайсуулжа, буу зэбсэг хуряаха талаар таарамжатай системэ зохёохын тула саашадаашье оролдохо байна.

Мүнөө үедэ хэдэ хэдэн оронуудта буу зэбсэг хуряаха талаар абтаһан уялгануудай дүүргэлтые хинан шалгаха аргануул энэ асуудалые гуримшуулха ябадалые хүнгэдхэхэ зорилготой байха ёһотой гэжэ министрнүүд зүбшөөбэ. Энээнтэй хамта правительствонуудые толгойлогшонорой заабаринуудтай зохилдуулан:

а) буу зэбсэг хороохо, атомна зэбсэгые хорихо ба шэнэ дайнай аюулые зайсуулха асуудалнуудаар энэ оной майн 10-да ба июлиин 21-дэ СССР-эй оруулһан дурадхалнууд соо,

б) аэрофотосъёмконуудые хэхэ ба сэрэгэй мэдээнүүдые андалдан абалсажа байха тухай июлиин 21-дэ США-гэй президентын оруулһан дурадхал соо,

в) буу зэбсэг хуряаха асуудалаар Великобританиин правительствын июлиин 21-дэ ба августын 29-дэ оруулһан дурадхалнууд соо,

г) буу зэбсэг хуряаха ябадалые финансова талаарнь хинаха ба тэрээнһээ сүлөө болоһон мү... рине амгалан ажалда хэрэг... хай Франциин правител... оруулһан дурадхал соо бай... зүйлнүүдые эгээн түрүүшэ... жа үзэхэ ёһотой гэжэ минис... зүбшөөһэн байна.

Дүрбэн гүрэнэй правительс... дые толгойлогшонорой мэдүү... үндэһөөр бэе бэеынгээ урда... сэгтэ хүсэнүүдые хэрэглэхэ... һаа арсаха, хоорондоо гара... али гаража болохо зүрилдөө... эбэй ёһоор шиидхэхэ тухай һа... намжатай байһанаа минис... тэмдэглэнэ.

Ноябриин 16-най үглөөнэй заседани

ЖЕНЕВА, ноябриин 16. (**ТАСС-эй тусхай корр.**). Зүблэхэ зүйлэй нэгэдэхи пункт—Европын аюулгүй байдал ба Германи гэһэн асуудалаар үсэгэлдэрэй заседани дээрэ советскэ делегациин оруулһан дурадхалнуудые хаража үзэхын тула гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүд мүнөөдэр үглөөнэй 11 час 30 минутада өөһэдынгөө 16-дахи заседанида суглараба.

В. М. Молотов түрүүлэгшээр һууба. Хэлсэгдэһэн асуудал тушаа **Д. Даллес** түрүүшээр үгэ хэлэбэ.

Тэрэнэй һүүлээр **А. Пинэ** богонихон мэдүүлгэ хэбэ. Европын аюулгүй байдал тухай асуудалаар һанамжануудай нэгэн адли болоһон тухай советскэ дурадхалнууд дотор хэлэгдэнэ, зүгөөр тэрэнь удхаараа бэшэ, харин газаахи түхэл маягаараа дүтэрхы шэнги болоно гэжэ тэрэ мэдүүлбэ.

Г-н Даллесай ба г-н Пинэгэй хэһэн мэдүүлгэнүүдые английска правительство бүримүһэн зүбшөөнэ, тиимэһээ юушье нэмээхэгүй байнаб гэжэ **Г. Макмиллан** хэлэбэ.

Зүблөөнэй үзэмжэдэ табигдаһан энэ документ тухай советскэ делегациин дэлгэрэнгыгээр тогтожо хэлэһэнэйшье хэрэггүй байна гэжэ **В. М. Молотов** мэдүүлбэ.

Дүрбэн гүрэнэй хараа бодолнуудай дүтэрхы болоһон пунктнуудшье, мүн тэрэшэлэн арсалдаатай байһан шухала асуудалнуудшье эн... мент дотор тэмдэглэгдэнхэй... Даллес хэлээ һэн гээд **В. М.**... **тов** мэдүүлбэ. Энэншье тон з... ветскэ дурадхалай проектые... руулжа, энэ асуудалай ал... талые тодорхойлхын тула ... заһабарилха шухала гэжэ ... буруушаанагүй. Зохихо хүб... нуудые зүбшэн хэлсэхын ту... ническэ бэрхэшээлнүүдшье ... даха байна, тэрэ тоодо саг... найншье дуталдана гээшэ. ... тиимэ бэрхэшээлнүүдые ур... ряад, зүбшэн хэлсэхэ ябадал... жаха гээшэ зүб болохо аал...

А Пинэгэй хэһэн мэ... дурдаха зуураа, тэрэнэй хэ... ёһоор бидэнэр гол зорилгон... хайгаашье хүсэд ойлгосо... байһан болонобди гэжэ В. М... тов хэлэбэ. Июль һарада пра... ствонуудые толгойлогшонор... невскэ зүблөөн дээрэ батал... заабаринууд тухай тэрэ мар... шэ ха гэжэ һанамаар байна...

Г-н Макмилланай хараа... илангаяа элеэр хэлэгдээ гэж... Молотов тэмдэглэбэ.

Советскэ делегациин оруу... радхалаар үгэеэ ойлголсожо... гүй байһанаа гэмшэлтэйгээр... лэхэ зуураа, энэ асуудалаар... һэн мэдүүлгэнүүдые советск... гани анхаралдаа абана гэж... хэлдөө В. М. Молотов хэлэ...

Египедэй премьер-министр Насерэй мэдүүлгэ

КАИР, ноябриин 17. (ТАСС). Израильда американска буу зэбсэг үгэхэ тухай США-гэй болон Израилиин хоорондо мүнөө үедэ хэгдэжэ байһан хэлсээн тушаа Египедэй премьер-министр Насерэй хэһэн мэдүүлгэ хэблэлдэ толилогдоо.

Буу зэбсэг худалдаха гүйлтатайгаар һүүлэй гурбан жэлэй турша соо Египет США-да нэгэтэбэшэ хандаһан байгаа гэбэшье, Египет хадаа «Холбоото Штадуудһаа нэгэшье һомо абажа шадаагүй юм» гэжэ өөрынгөө мэдүүлгэ соо Насер онсо тэмдэглээ.

«Арабуудта орходоо Изр... булюу байбашье, США х... раильда буу зэбсэг үгэжэл... Энэнь ямар удхатайб гэхэдэ... талаар Израилиие булюу ба... зандань үлөөгөөд, арабска... дые ходоодоол айлгажа ба... ябадал болоно...» гээд Насер... хэлээ.

Тиимэһээ өөрынгөө арад... эсэгэ орониие хамгаалжа ш... тулада бидэнэр хадаа буу зэ... мэжэ абаха ёһотой болонобди... Насер мэдүүлээ.

Египет ГДР-тэ худалдаа наймаанай түлөөлэлгын зургаание байгуулха болобо

КАИР, ноябриин 17. (ТАСС). ГДР-һээ Каирта байдаг түлөөлэлгын зургаан шэнги тиимэ. худалдаа наймаанай түлөөлэлгын зургаание Берлиндэ (ГДР) байгуулха гэжэ... дэй правительствын шиидхэ... хай «Аль-Ахрам» газетэ мэд...

АЖАЛШАДАЙ ДЕПУТАДУУДАЙ УЛАН-УДЫН ГОРОДСКО... СОВЕДЭЙ НАЙМАДАХИ СЕССИИЕ ЗАРЛАХА ТУХА...

Ажалшадай депутадуудай Улан-Удын городской Соведэй наймадахи сесси (V зарлалай) 1955 оной ноябриин 21-нэй понедельнигтэ, үдэшын 7 часта Бурят-Монголой драмын театрын байшан соо (Ленинэй үйлсын № 46) зарлагдахань гэжэ Улан-Удын городской Соведэй гү... городской Соведэй депутаду... дээсэнэ.

Ажалшадай депутадуудай... Удын городской Соведэй гүй...

Редактор Д. Л. ЛОБСА...

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—46-32, заместителя редактора 32-74, отв. секретаря—27-37, партийной жизни, сельского хозяйства—47-59, пропаганды и переводов—35-14. культуры и быта, промышленности—34-05, местной информации и писем—24-74, корреторская—32-67, бухгалтерия 37-32. Для междугородных переговоров—16.

Н—00614. Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. № 6...